

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

КАФЕДРА БІЗНЕС–ЕКОНОМІКИ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Смирнова Діана Русланівна

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ
СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ
НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»**

Спеціальність: 051 «Економіка»
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеню магістр

Науковий керівник;
доктор економічних наук,
професор кафедри
бізнес–економіки та адміністрування
_____ Прокопенко О. В.

«_____» _____ 2025 р.

Виконавець;
здобувач вищої освіти 562 групи
_____ Смирнова Д. Р.

«_____» _____ 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Економічна сутність та значення фінансово-економічної стійкості підприємства в сучасних умовах.....	8
1.2. Класифікація та характеристика факторів впливу на фінансово-економічну стійкість.....	13
1.3. Методичні підходи до оцінки фінансово-економічної стійкості підприємства.....	19
Висновок до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ.....	27
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» та особливості його діяльності.....	27
2.2. Діагностика фінансової стабільності та економічного розвитку ТОВ «Керамейя».....	31
2.3. Пропозиції щодо покращення фінансово-економічної стійкості підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ».....	62
Висновок до розділу 2.....	69
ВИСНОВОК.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Дослідження ґрунтуються на усвідомленні того, що постійні соціально-економічні потрясіння та виклики, з якими стикається держава, істотно ускладнюють для суб'єктів господарювання процес підтримання ефективності діяльності та стабільності функціонування в умовах високої конкуренції. В умовах воєнного стану ризики фінансових втрат і банкрутства набувають реальних масштабів, ставши одними з головних загроз для підприємств. Сучасні реалії змушують розглядати не лише можливість скорочення чи тимчасового припинення роботи, але й потенційні втрати активів та подальше погіршення фінансової стійкості компаній.

Оцінювання та прогнозування фінансової стабільності підприємств у період воєнного стану є складним і багатограним завданням, адже сама війна створює непередбачувані умови функціонування. Такі умови спричиняють зниження операційної активності, можуть призвести до повного зупинення виробництва, втрати ресурсів, активів і матеріальних цінностей. Наявність надзвичайних, часто неконтрольованих факторів істотно ускладнює фінансово-аналітичний процес і підвищує невизначеність у прогнозуванні ризиків. За таких умов пріоритетним для керівників, економістів та аналітиків стає не забезпечення зростання, а збереження життєздатності бізнесу.

Водночас досвід повномасштабної війни між Україною та росією, що розпочалася у 2022 році, засвідчив, що воєнний стан не обов'язково призводить до повного занепаду підприємницької діяльності. Гнучкість у прийнятті рішень, оперативність реагування на зміни ринкової ситуації та ефективне управління можуть створити умови для продовження діяльності компанії навіть у кризових обставинах, сприяючи збереженню активів і, у деяких випадках, їх примноженню.

Близько половини українських підприємств були змушені адаптувати свою діяльність до нових реалій, що супроводжується релокацією, диверсифікацією виробництва та переходом до альтернативних бізнес-моделей. Така трансформація охоплює не лише зміни у фінансово-економічній структурі, а й переформатування грошових потоків та оптимізацію ресурсів. В умовах воєнної нестабільності управлінські рішення потребують зваженості, стратегічного підходу та врахування численних ризиків.

Оцінювання фінансової стійкості підприємства має базуватися на створенні «фінансових подушок безпеки», які забезпечують своєчасну реакцію на ризики, компенсують можливі втрати майна, матеріальних, фінансових і трудових ресурсів, а також сприяють налагодженню партнерських зв'язків і пошуку нових джерел доходів. У контексті воєнної нестабільності такі підходи дозволяють підприємствам, зокрема ТОВ «КЕРАМЕЙЯ», не лише подолати кризу, а й зміцнити конкурентні позиції на ринку. Таким чином, систематичне адаптування стратегій ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» до зовнішніх змін є ключовим чинником забезпечення фінансової стабільності та безперервного функціонування навіть у надзвичайних умовах, що зумовлює актуальність дослідження.

Мета роботи. Аналіз теоретичних основ і формування практичних рекомендацій з підвищення фінансово-економічної стійкості ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» у контексті швидкозмінного та нестабільного економічного середовища.

Основними завданнями даної кваліфікаційної роботи є:

- дослідити економічну сутність та значення фінансової стійкості підприємства;
- проаналізувати фінансово-економічну стійкість ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»;
- розробити рекомендації щодо оптимізації фінансово-економічної стійкості підприємства.

Об'єкт дослідження. ТОВ «КЕРАМЕЙЯ».

Предмет дослідження. Механізми забезпечення фінансової стійкості підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» в умовах воєнного стану.

Методи дослідження. Для теоретичного розділу дослідження використано методи синтезу та узагальнення, обґрунтування та критичного аналізу, порівняння; для практичного розділу використано методи аналізу емпіричних даних, математичні та статистичні методи; для рекомендаційного розділу використано методи планування і прогнозування, моделювання та статистичного аналізу інформації.

Практична значущість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що найефективніші заходи, запропоновані у цій науковій праці, разом із практичними рекомендаціями можуть бути впроваджені у фінансово-господарську діяльність ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» з метою підвищення рівня та забезпечення запасу фінансової стійкості у воєнних умовах.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що у ній розроблені ефективні методи підвищення фінансової стабільності підприємства, зокрема оновлено систему управління ризиками фінансової стійкості, яка передбачає застосування сукупності інструментів для нейтралізації ризиків, що можуть призвести до зниження фінансової стійкості компанії.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота написана на 84 сторінках друкованого тексту, містить ряд структурних елементів – вступ, розділи основної частини, висновки до розділів, список використаних джерел та додатки. У роботі представлено 25 таблиць, 12 рисунків, 1 додатку та 50 джерела використаної літератури.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та значення фінансово-економічної стійкості підприємства в сучасних умовах

Сучасні умови господарювання та особливості функціонування фінансових процесів на підприємствах зумовлюють необхідність переосмислення фінансово-економічної стратегії та здійснення ґрунтовної діагностики фінансового стану з метою забезпечення їх життєздатності в кризових умовах і створення передумов для подальшого розвитку. У зв'язку з цим дедалі більше українських компаній активно впроваджують інструменти фінансового аналізу як основний засіб оцінювання ефективності своєї діяльності. В умовах економічної нестабільності фінансова стійкість виступає ключовим чинником виживання підприємства, забезпечуючи стабільність його фінансового становища та слугуючи базисом для довгострокового економічного зростання.

Аналіз наукових підходів до тлумачення поняття «*фінансова стійкість*» демонструє відсутність єдиного підходу серед дослідників. Це поняття трактується неоднозначно: одні науковці обмежують його окремими показниками чи коефіцієнтами, тоді як інші підходять до його розуміння комплексно. Утім, більшість науковців сходяться на думці, що фінансова стійкість є багатофакторним економічним явищем, яке формується під впливом взаємопов'язаних фінансових, організаційних та ринкових параметрів. Основні характеристики цього поняття в контексті діяльності підприємства відображено на рисунку 1.1.

З урахуванням аналізу наукових позицій і ключових ознак пропонується таке узагальнене визначення: фінансова стійкість підприємства – це здатність суб'єкта господарювання ефективно функціонувати в умовах

підприємницьких ризиків і змін зовнішнього середовища, забезпечуючи зростання економічної вигоди власників, підвищення конкурентоспроможності та водночас дотримання інтересів суспільства і держави. У такому контексті фінансова стійкість виступає визначальним чинником підтримання фінансової рівноваги та стабільності підприємства [47].

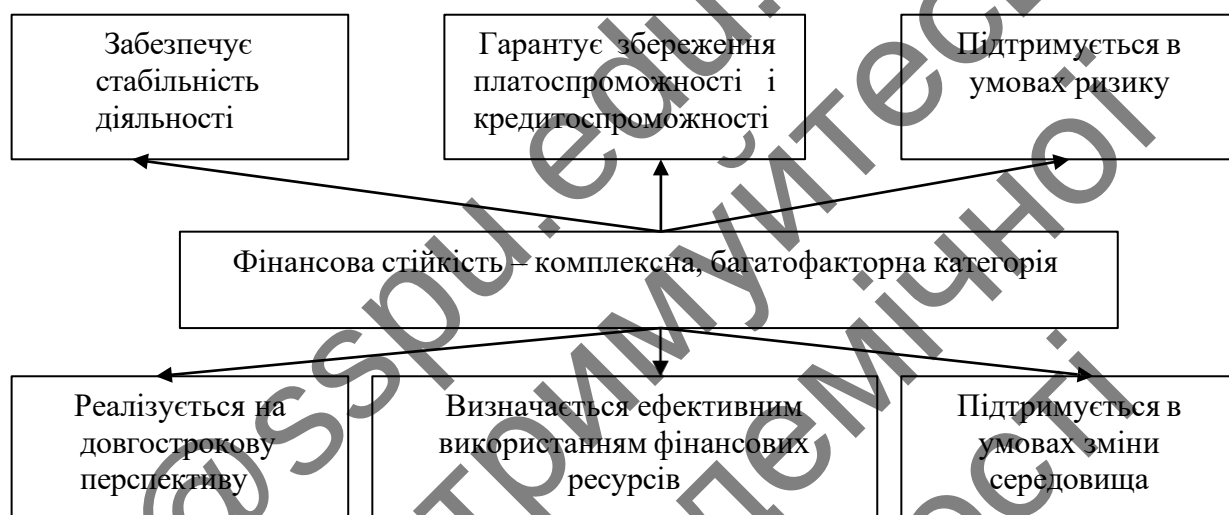

Рисунок 1.1. Основні ознаки фінансової стійкості підприємства

Ключовими характеристиками фінансової стійкості підприємства є її здатність зберігати гнучкість і адаптивність у мінливих ринкових умовах, забезпечувати платоспроможність і кредитоспроможність, а також раціонально використовувати наявні ресурси. Визначення рівня та типу фінансової стійкості, а також ідентифікація чинників, що впливають на її формування, становлять основу для обґрунтування методологічних підходів до її оцінювання, особливо в умовах воєнного стану та економічної невизначеності. Будь-яке підприємство повинно чітко розуміти межі власної фінансової стійкості, оскільки від цього залежить ефективність управлінських рішень.

Надмірно низький рівень фінансової стійкості призводить до втрати платоспроможності й можливого банкрутства підприємства, тоді як надмірна

стійкість спричиняє накопичення надлишкових резервів, що збільшує витрати на їх утримання та стримує економічний розвиток. Фінансова стійкість є результатом взаємодії численних факторів, які доцільно систематизувати за ступенем їх значущості та частотою впливу. Така класифікація сприяє більш цілеспрямованому управлінню окремими аспектами діяльності підприємства та підвищенню обґрунтованості управлінських рішень, спрямованих на мінімізацію ризиків.

Фактори, що впливають на фінансову стійкість, поділяються за походженням на **зовнішні** та **внутрішні**. Залежно від рівня впливу вони можуть бути класифіковані як:

- **фактори I рівня** – базові;
- **фактори II рівня** – похідні;
- **фактори III рівня** – деталізуючі.

Такий підхід відображає багатовимірність і взаємозалежність чинників, що формують фінансову стійкість підприємства. **Зовнішні фактори** здебільшого мають об'єктивний характер і не залежать від діяльності конкретного суб'єкта господарювання, тому вважаються малокерованими. **Внутрішні фактори**, навпаки, мають високий рівень керованості, оскільки формуються під впливом управлінських рішень і внутрішньої організації роботи підприємства.

Врахування цієї диференціації є необхідним при виборі методів управління фінансовою стійкістю, адже різні групи факторів потребують різних стратегій і підходів до регулювання.

Фактори I рівня виступають базовими елементами системи, що визначають основні напрями розвитку підприємства та взаємодію з похідними чинниками. До таких факторів належать:

- етап економічного розвитку системи;
- стадія життєвого циклу підприємства [40].

Етап економічного розвитку є провідним зовнішнім фактором, що впливає на фінансову стійкість. Його дія проявляється через зміну обсягів

виробництва, динаміку реалізації продукції, рівень інвестицій у основний капітал, формування запасів і доходів як підприємства, так і споживачів.

Стадія життєвого циклу організації визначає стратегічні цілі діяльності, політику управління капіталом, структуру фінансування та загальний напрям фінансової стратегії підприємства.

Фактори II рівня – це похідні елементи, що виникають під впливом базових. Вони можуть мати як зовнішній, так і внутрішній характер: перші зумовлені особливостями державного економічного регулювання, другі – результатами внутрішньої господарської діяльності.

Фактори III рівня – деталізуючі, уточнюють механізм впливу похідних чинників на фінансову стійкість і загальний фінансовий стан підприємства. До них належать:

- рівень інфляції;
- інтенсивність конкурентного середовища;
- склад і структура активів;
- стратегія управління власним і позиковим капіталом;
- підхід до управління фінансовими ризиками [16].

Крім того, макроекономічні фактори, що визначають стабільність економічної системи, опосередковано впливають і на фінансову стійкість підприємств, тому їх також доцільно класифікувати за характером та напрямом впливу (таблиця 1.1).

Узагальнюючи викладене, слід наголосити, що внутрішній аспект фінансової стійкості підприємства відображає рівень забезпеченості ресурсами та перспективи їх подальшого розвитку, за яких суб'єкт господарювання здатен досягати високих фінансових результатів. Такий підхід передбачає обґрунтоване розмежування чинників, що впливають на фінансову стабільність підприємства, на внутрішні та зовнішні.

Таблиця 1.1.

**Класифікація макроекономічних чинників впливу на фінансову
стійкість підприємства**

№ пор.	Класифікаційна ознака	Чинник
1	2	3
1.	За економічним значенням	1. Основоволожні чинники, які визначають основні макроекономічні пропорції розвитку економіки держави (обсяг виробництва валового національного продукту, обсяг інвестицій, обсяг і структура капіталовкладень, обсяг грошової маси в обігу). Похідні чинники, що є результатом впливу основоположних (темп інфляції, структура розміщення грошової маси, обсяг платоспроможного попиту населення, рівень доходів споживачів, стан грошового, фінансового та фондового ринків, ринку кредитних ресурсів, ринку засобів виробництва)
2.	За походженням	1. Чинники, що виникають унаслідок дії об'єктивних економічних законів (закону грошового обігу, який зумовлює розмір грошової маси в обігу, її структуру, закон кругообігу капіталу, який визначає обсяг інвестицій та їх структуру). 2. Чинники, що виникають у зв'язку з державним регулюванням економіки (наявність та характер податкової політики, політики регулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, ринку кредитних ресурсів, грошового ринку, ринку цінних паперів)
3.	За характером впливу на економіку	1. Чинники, що стимулюють розвиток економічної системи (зростання обсягів валового національного продукту, обсягів виробництва промислової продукції, збільшення обсягів інвестицій в економіку та перевищення їх обсягу над амортизацією). 2. Чинники, які негативно впливають на розвиток економіки, тобто є основною передумовою стагнації економіки (скорочення обсягів інвестицій при одночасному перевищенні амортизаційних відрахувань над розмірами валових інвестицій, зростання собівартості продукції при одночасному скороченні обсягів виробництва, збільшення податкового тиску, негативні зрушення в структурі витрат на виробництво (реалізацію продукції, робіт, послуг))
4.	За характером впливу на результати фінансово-економічної діяльності підприємства	1. Прямі чинники, зміни яких відразу відбиваються на фінансовому стані підприємств (зміни податкової політики – ставок, умов сплати податків, пільг тощо, амортизаційна політика, грошово-кредитна політика та ін.). 2. Опосередковані чинники (до них належать основоположні)

До **внутрішніх факторів** належать фінансові, виробничі, інноваційні та збутові елементи, які визначають гнучкість управлінської системи,

масштаб діяльності, рівень конкурентоспроможності продукції за ціною та якістю, стан матеріально-технічної бази, ступінь технологічної модернізації, інноваційність процесів та ефективність організації управління.

Зовнішні фактори охоплюють макроекономічне, політичне й соціальне середовище держави, зокрема рівень економічної стабільності, купівельну спроможність населення, конкурентне середовище, податкову та облікову політику, умови кредитно-фінансового та інвестиційного регулювання, динаміку зовнішньоекономічних відносин, зміни у сфері імпорту та експорту, антимонопольну політику, ефективність господарських зв'язків, галузеву специфіку, тип ринку, а також науково-технічний прогрес.

У цілому **фінансова стійкість підприємства** може бути охарактеризована як його фінансовий потенціал, сформований у процесі взаємодії внутрішніх і зовнішніх факторів, що забезпечує досягнення поточної та довгострокової фінансової рівноваги. Вона визначає здатність підприємства протягом тривалого періоду підтримувати стабільні результати діяльності, зберігати конкурентоспроможність, ефективно реагувати на зміни середовища та забезпечувати сталий розвиток.

1.2. Класифікація та характеристика факторів впливу на фінансово-економічну стійкість

Досягнення фінансової рівноваги та забезпечення фінансової безпеки підприємства безпосередньо залежить від ефективності управління його фінансовими ресурсами. Це управління являє собою цілісну систему, яка поєднує сукупність заходів, принципів, методів і механізмів реалізації управлінських рішень, спрямованих на раціональне використання фінансового потенціалу.

Раціональне використання фінансових ресурсів сприяє формуванню різних видів потенціалу – фінансового, виробничого, технологічного, ресурсного, кадрового та інноваційного. Ефективне управління фінансами

підвищує рівень платоспроможності, кредитоспроможності й конкурентоспроможності підприємства, забезпечуючи умови для його сталого економічного розвитку в довгостроковій перспективі.

Сучасний етап функціонування підприємств характеризується впливом низки негативних чинників, серед яких політична нестабільність, часті зміни податкового законодавства, високий рівень інфляції, обмежений доступ до кредитних ресурсів, посилення конкуренції, економічна невизначеність, спричинена війною, низький рівень капіталізації фондового ринку та обмежені інноваційні можливості [36]. Сукупність цих факторів порушує нормальну циркуляцію фінансових і матеріальних потоків, що зумовлює появу дисбалансів, фінансових втрат та зниження ефективності господарської діяльності. Унаслідок цього підприємство втрачає фінансову стійкість і стає більш залежним від зовнішніх умов, що створює реальну загрозу його фінансовій безпеці.

У зв'язку з цим одним із ключових завдань сучасного менеджменту є підвищення рівня фінансової стабільності підприємства шляхом упровадження стратегічних підходів до управління фінансовими ресурсами. Сам процес управління фінансовою стійкістю визначає потенціал подальшого розвитку підприємства, оскільки передбачає формування відповідного механізму управління та використання ефективних інструментів стабілізації фінансового стану.

Для виявлення основних засобів впливу на фінансову стійкість підприємства доцільно здійснити **ранжування цілей фінансового управління** у контексті забезпечення стабільності фінансових потоків (табл. 1.2). У таблиці 1.2 подано характеристику впливу цілей фінансового управління залежно від обраної стратегії – **раціональної, консервативної чи агресивної**, – кожна з яких формує власну систему пріоритетів фінансового менеджменту.

Механізм управління фінансовою стійкістю включає низку **циклічних процесів**, пов'язаних із визначенням факторів впливу, розробкою та

реалізацією управлінських рішень на їхній основі. Ефективне **стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства** має охоплювати як цілі й завдання його діяльності, так і враховувати тип фінансової стійкості, притаманний конкретному етапу розвитку компанії.

Таблиця 1.2.

Ранжування цілей діяльності підприємства за ступенем впливу та їх вплив на фінансову стійкість

Вид цілей фінансового менеджменту	Цілі фінансового менеджменту	Можливий вплив на фінансову стійкість при досягненні цілі
Стратегічні	Лідерство на ринку	Негативний
	Максимізація вартості капіталу	Негативний
	Максимізація прибутку: – зростання рентабельності продажу; – зростання обсягів виробництва та реалізації	Позитивний Негативний
	Ефективне використання всіх видів ресурсів: – ефективність виробництва	Позитивний
	Уникнення банкрутства: – забезпечення стійкості функціонування підприємства; – досягнення раціонального співвідношення власних та позикових ресурсів	Позитивний Позитивний
Тактичні	Збалансованість сум та строків надходження та витрачання грошових ресурсів: – достатність обсягів грошових надходжень; – збільшення оборотності коштів підприємства	Позитивний Позитивний
	Мінімізація витрат (зниження собівартості продукції)	Позитивний

Основним стратегічним завданням підприємства, що опинилося у складному фінансовому становищі, є відновлення його фінансової стабільності. Це може бути досягнуто шляхом реструктуризації заборгованостей, реалізації непрофільних активів та оптимізації графіка виплат.

Ефективність управління фінансовою стійкістю безпосередньо залежить від обґрунтованої фінансової політики, орієнтованої на

підтримання прийнятного співвідношення між рівнем ризику та прибутковістю, а також на досягнення показників, що забезпечують фінансову збалансованість і стабільність діяльності підприємства [3].

На рисунку 1.2 подано стратегічну модель управління фінансовою стійкістю підприємства, яка відображає ключові напрями, етапи та інструменти забезпечення стабільного фінансового розвитку.

Основними інструментами забезпечення фінансової стійкості в межах тактичного підходу до фінансового управління [26, 29] виступають визначення оптимальної структури фінансування оборотних і необоротних активів, а також формування принципів ефективного контролю витрат. Реалізація цих заходів дає змогу конкретизувати дії, спрямовані на досягнення належного рівня фінансової стабільності підприємства. (табл. 1.3).

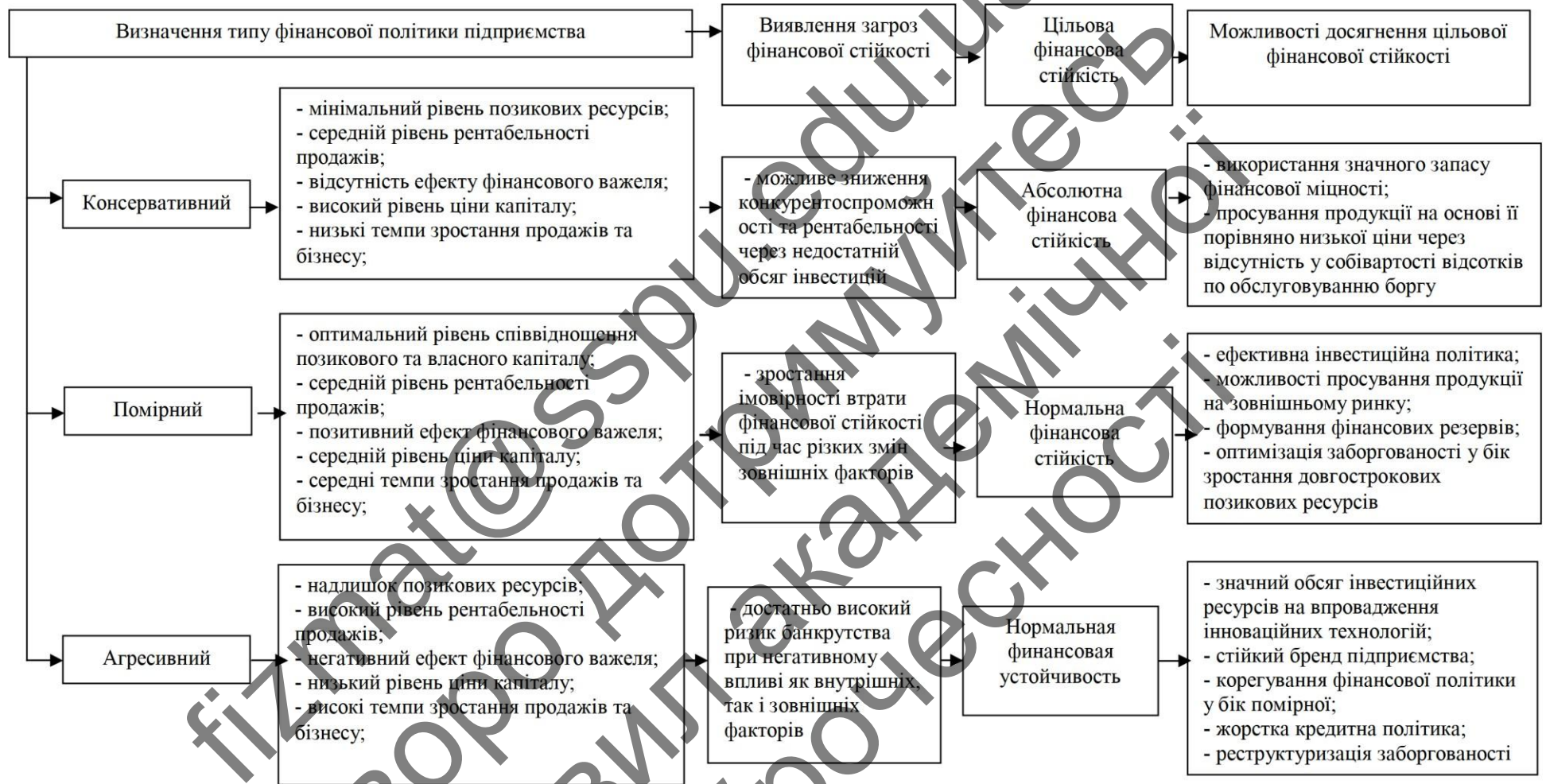

Рисунок 1.2. Стратегічні інструменти забезпечення фінансової стійкості на підприємстві

Таблиця 1.3.

Тактичні інструменти забезпечення фінансової стійкості підприємства

Консервативна політика	Помірна політика	Агресивна політика
<i>управління оборотними активами</i>		
- забезпечується потреба в оборотних коштах за рахунок власного капіталу на рівні 50-70%; - 20-30% оборотних коштів фінансується за рахунок довгострокового позикового капіталу; - значні витрати власного капіталу на фінансування оборотних коштів; - мінімізація рівня дебіторської та кредиторської заборгованості; - максимізація грошових коштів підприємства	- оборотні кошти фінансуються на 50% за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу; - за рахунок короткострокового позикового капіталу - весь обсяг змінної їх частини оборотних засобів; - середній рівень витрат власного капіталу на фінансування оборотних коштів; - співставні темпи зростання і оборотності дебіторської заборгованості, мінімізація простроченої; - середній рівень обсягу грошових коштів підприємства	- оборотні кошти фінансуються на 10-30% за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу; - 90-70% в оборотних коштах фінансується за рахунок короткострокового позикового капіталу; - низький рівень витрат власного капіталу на фінансування оборотних коштів; - темпи зростання кредиторської заборгованості вище дебіторської; - мінімальний рівень грошових коштів
<i>управління витратами - калькулювання собівартості продукції</i>		
- зниження витрат за рахунок знижок постачальників на значний обсяг закупівлі; - зниження витрат на оплату праці за рахунок підвищення кваліфікації персоналу; - скорочення простоїв обладнання, здійснення повного циклу виробництва;	- закупівля сировини і матеріалів з урахуванням можливого збою поставок продукції; - модернізація обладнання, що знижує потребу в трудових ресурсах; - виконання виробництва продукції із залученням зовнішніх фахівців;	- жорстке нормування закупівель сировини, відсутність складських приміщень, розвинена логістика; - реінжиніринг бізнес-процесів; - використання аутсорсингу у виробництві продукції; - застосування прискореної амортизації в результаті закупівлі обладнання в лізинг

Наявність джерел формування запасів виступає позитивним фактором для підтримання фінансової стійкості підприємства, водночас їх надмірний обсяг може негативно впливати на фінансову стабільність. Основними підходами подолання фінансової кризи є збільшення запасів, оптимізація їхньої структури та раціональне скорочення обсягів.

Для реалізації цих завдань доцільно застосовувати низку заходів:

- збільшення реального власного капіталу через підвищення статутного капіталу та накопичення нерозподіленого прибутку;
- розробка та впровадження ефективної фінансової стратегії, яка передбачає залучення короткострокових і довгострокових позикових ресурсів при підтримці оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом;
- оптимізація середньозважених показників запасів товарів у різні періоди функціонування підприємства (день, тиждень, місяць) та скорочення надлишкових запасів за рахунок точного планування їх залишків і реалізації зайвих матеріально-товарних ресурсів.

Таким чином, для підвищення фінансової стійкості підприємства необхідно систематично аналізувати наявні резерви та потенціал нарощування власних ресурсів, ефективно забезпечувати оборотні матеріальні засоби за рахунок внутрішніх джерел, а також оптимізувати співвідношення фінансових ресурсів. Це дозволяє вільно розпоряджатися грошовими коштами, забезпечувати безперервність виробничих процесів і реалізації продукції, а також контролювати витрати, спрямовані на розвиток і оновлення діяльності.

1.3. Методичні підходи до оцінки фінансово-економічної стійкості підприємства

Фінансова стійкість підприємства є ключовим елементом структури його фінансових характеристик, тому важливо розробляти та впроваджувати ефективні підходи для досягнення запланованого рівня стабільності. Для забезпечення довгострокової стабільності діяльності необхідно визначити точний рівень фінансової стійкості та провести його кількісну оцінку.

Оцінювання фінансової стійкості здійснюється з використанням **абсолютних** та **відносних** показників. Абсолютний показник базується на

наявних власних оборотних коштах і обчислюється як різниця між поточними активами та поточними зобов'язаннями.

Для визначення фінансової стійкості за допомогою відносних показників застосовують три основні методологічні підходи: коефіцієнтний, агрегатний та інтегральний [11].

Коефіцієнтний підхід передбачає обчислення та аналіз набору фінансових коефіцієнтів і є найпоширенішим методом оцінки стійкості підприємства.

Агрегатний метод передбачає узагальнення фінансових даних з урахуванням різних аспектів діяльності компанії, що дозволяє охопити широкий спектр індикаторів і отримати комплексну оцінку фінансової стабільності.

Інтегральний метод забезпечує уніфікований підхід до врахування різних складових фінансової системи підприємства, таких як ліквідність, платоспроможність та забезпеченість оборотних засобів. На основі цього формується інтегрований показник або комплексна оцінка фінансової стійкості, що відображає взаємодію різних факторів.

Оцінка фінансової стійкості (або платоспроможності) підприємства здійснюється через розрахунок і аналіз ключових коефіцієнтів, наведених у таблиці 1.4.

Для точного визначення фінансової стійкості підприємства необхідно аналізувати обчислені показники у динаміці та порівнювати їх із нормативними значеннями. Рекомендовані показники фінансової стійкості та тенденції їх змін наведені в таблиці 1.5.

Таблиця 1.4.

Алгоритм розрахунку основних показників (коефіцієнтів) фінансової стійкості підприємства

№	Показник	Порядок розрахунку показника (коефіцієнта)
1.	Коефіцієнт фінансової автономії	$p. 1495 : p. 1900$
2.	Коефіцієнт фінансової залежності	$p. 1900 : p. 1495$
3.	Коефіцієнт фінансового ризику	$(p. 1595 + p. 1695) : p. 1495$
4.	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$(p. 1495 - p. 1095) : p. 1495$
5.	Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	$p. 1595 : p. 1095$
6.	Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	$p. 1595 : (p. 1095 + p. 1595)$
7.	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	$p. 1495 : (p. 1095 + p. 1595)$

З метою створення уніфікованої системи оцінювання та визначення ключових методичних принципів аналізу фінансового стану приватизованих підприємств Міністерство фінансів України спільно з Фондом державного майна України розробило скорочений перелік показників для оцінки фінансової стійкості підприємства, який подано в таблиці 1.6.

Таблиця 1.5.

Нормативні значення показників фінансової стійкості підприємства

№	Показник	Рекомендоване значення
1	Коефіцієнт фінансової автономії	Критичне значення – 0,5, збільшення
2	Коефіцієнт фінансової залежності	Критичне значення – 2, зменшення
3	Коефіцієнт фінансового ризику	$\leq 0,5$, критичне значення – 1
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0 – збільшення
5	Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	в бік зростання покриття
6	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,4
7	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,6

Таблиця 1.6.

Алгоритм розрахунку показників (коефіцієнтів) фінансової стійкості
підприємства при приватизації

№	Показник	Порядок розрахунку показника
1	Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	$p. 1495 : p. 1900$
2	Коефіцієнт фінансування	$(p.1595 + p.1695 + p. 1700) : p. 1495$
3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	$(p.1195 - p. 1695) : p. 1695$
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$(p.1195 - p. 1695) : p. 1495$

Стан фінансової стабільності компанії нерозривно пов'язаний з її платоспроможністю, а аналіз цього стану передбачає оцінку потенціалу фінансування підприємства в майбутньому. Спираючись на показник покриття запасів та витрат різними грошовими ресурсами, можна виділити наступні варіанти (різновиди) фінансової стійкості організації:

- 1) Абсолютна фінансова стійкість (рідко спостерігається у практиці) – коли власні оборотні засоби повністю покривають потреби в запасах і витратах;
- 2) Нормальний стійкий фінансовий стан – коли запаси і витрати фінансуються довгостроковими позиками та власними оборотними ресурсами;
- 3) Нестійкий фінансовий стан – коли для забезпечення запасів і витрат використовується як довгострокове запозичення та власні оборотні кошти, так і короткострокові позики й кредити;
- 4) Кризовий фінансовий стан – коли запаси і витрати не покриваються потрібними джерелами, що створює суттєву загрозу банкрутства підприємства;

Різновиди джерел, згідно з якими формуються матеріальні оборотні кошти (запаси), можуть бути такими [33]:

1. Власні оборотні кошти: $K_{в.об} = \Pi_1 - A_1 = \text{ряд. } 1095 - \text{ряд. } 1695$

2. Власні оборотні кошти і довгострокові позикові джерела формування коштів (функціонуючий капітал) ($K_{в.д.п}$): $K_{в.д.п} = K_{в.об} + \Pi_2 = (\text{ряд. 1495} - \text{ряд. 1095} + \text{ряд. 1595})$.

3. Сукупна величина основних джерел формування коштів (K_o): $K_o = K_{в.д.п} + \text{Короткострокові кредити} - \text{Необоротні активи} = \text{ряд. 1495} + \text{ряд. 1595} + \text{ряд. 1600} - \text{ряд. 1095}$.

Показникам джерел формування запасів відповідають показники забезпечення запасів фінансовими ресурсами (власними оборотними коштами) [30]:

1. Надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів

$$\pm \Phi^B = K_B - Z;$$

2. Надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів

$$\pm \Phi^T = K_{в.пз} - Z;$$

3. Надлишок (+) або нестача (–) загальної величини основних джерел формування запасів

$$\pm \Phi_o = K_o - Z.$$

Дані показники визначають трикомпонентний тип фінансової стійкості:

$$S(\Phi) = \begin{cases} 1, & \text{якщо } \Phi > 0 \\ 0, & \text{якщо } \Phi < 0. \end{cases}$$

Для зручності визначення типу фінансової стійкості представимо зазначені показники у табл. 1.7.

Таблиця 1.7.

Зведена таблиця показників за типами фінансової стійкості

Показник	Тип фінансової стійкості			
	абсолютна стійкість	нормальна стійкість	нестійкий стан	кризовий стан
$\Phi^c = K_{с. об} - З$	$\Phi^c \geq 0$	$\Phi^c < 0$	$\Phi^c < 0$	$\Phi^c < 0$
$\Phi^T = K_{с. д. з} - З$	$\Phi^T \geq 0$	$\Phi^T \geq 0$	$\Phi^T < 0$	$\Phi^T < 0$
$\Phi^o = K_o - З$	$\Phi^o \geq 0$	$\Phi^o \geq 0$	$\Phi^o \geq 0$	$\Phi^o < 0$
Стисла характеристика	Висока платоспроможність: підприємство не залежить від кредитів	Нормальна платоспроможність: ефективне використання позикових коштів – висока дохідність виробничої діяльності	Порушення платоспроможності: необхідне залучення додаткових джерел	Неплатоспроможність підприємства – межа банкрутства

Згідно розрахункових параметрів існує чотири види фінансової стійкості підприємства:

Перший – абсолютна стійкість, за якої запаси й витрати не перевищують обсяг власного оборотного капіталу.

Другий – нормальна стійкість фінансового стану, коли підприємство забезпечує свою платоспроможність і виконує наступну умову:

$$ЗВ = ВОК + КР_{Т.М.Ц}$$

яка дорівнює 1; коефіцієнт забезпечення запасів і витрат фінансовими джерелами розраховується таким чином:

$$Кз.з = \frac{\Sigma_{Вок} + Кр}{ЗВ}$$

Третій, або нестійкий фінансовий стан, призводить до втрати платоспроможності компанії, проте можливе відновлення збалансованості платежних зобов'язань і засобів завдяки тимчасово вільним фінансовим ресурсам, які залишаються в обороті підприємства.

Четвертий – кризовий фінансовий стан, коли організація підходить до

межі банкрутства, оскільки її запаси і витрати перевищують обсяг власних оборотних фондів.

Таким чином, розглянуті підходи до оцінки фінансової стійкості – коефіцієнтний, інтегральний та агрегатний – дозволяють отримати комплексну інформацію про стійкість та поточний фінансовий стан підприємства.

Застосування цих методик дає змогу провести детальний аналіз різних аспектів фінансово-економічної діяльності, включаючи джерела фінансування, ліквідність, платоспроможність та інші ключові показники.

Узагальнюючи, використання різних методів оцінки забезпечує всебічну та об'єктивну інформаційну базу щодо діяльності компанії та її фінансової стійкості. Це особливо важливо для ТОВ «Керамейя», адже ефективне управління фінансовими ресурсами, раціональне використання виробничих потужностей і підтримання високої якості керамічної продукції є запорукою її стабільного розвитку та зміцнення позицій на ринку будівельних матеріалів. Такий комплексний аналіз створює основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і формування стратегій подальшого розвитку підприємства.

Висновок до розділу 1

На основі викладеного матеріалу можна сформулювати наступний висновок:

Фінансова стійкість підприємства є ключовим елементом його економічної стабільності та ефективності функціонування. Вона визначає здатність компанії підтримувати баланс між ресурсами та зобов'язаннями, забезпечувати платоспроможність і конкурентоспроможність у різних умовах ринку, включно з кризовими та воєнними ситуаціями. Формування та підтримка фінансової стійкості базується на ефективному управлінні фінансовими ресурсами, що передбачає планування, контроль витрат, оптимізацію структури капіталу та раціональне використання запасів.

Аналіз фінансової стійкості здійснюється за допомогою абсолютних та відносних показників із застосуванням коефіцієнтного, агрегатного та інтегрального підходів, що дозволяє отримати всебічну оцінку фінансового стану підприємства та виявити резерви для підвищення стабільності. Внутрішні фактори (фінансові, виробничі, інноваційні та збутові) та зовнішні чинники (макроекономічні, політичні, соціальні) впливають на рівень стійкості і визначають стратегії управління.

Отже, для досягнення довгострокової фінансової стабільності підприємству необхідно реалізовувати як стратегічні, так і тактичні заходи, систематично здійснювати моніторинг фінансових показників, удосконалювати структуру активів і капіталу, а також забезпечувати адаптивність управлінських рішень. Для ТОВ «Керамейя» це є особливо актуальним, адже ефективне фінансове управління та раціональне використання ресурсів сприяють не лише підтриманню стійкого економічного становища, але й розвитку виробництва, посиленню конкурентних переваг і підвищенню результативності діяльності компанії.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» та особливості його діяльності

Якісний будівельний матеріал є ключовим чинником забезпечення міцності, надійності та довговічності споруди, а також визначає рівень комфорту й затишку в будинку. У 2006 році група однодумців на чолі з Іваном Телющенком ініціювала створення в Україні виробництва клінкеру – одного з найміцніших видів цегли. Ідея виникла як відповідь на очевидний попит на вітчизняний аналог імпортової продукції, адже до цього моменту клінкер на українському ринку постачався виключно з Польщі та Німеччини. Команда була переконана, що здатна виготовляти матеріал, який не поступатиметься за якістю закордонним зразкам, а подекуди навіть перевершуватиме їх.

З цією метою було прийнято рішення про будівництво сучасного заводу з виробництва високоякісних керамічних будівельних матеріалів. Під час пошуку відповідного промислового майданчика було розглянуто кілька варіантів, після чого обрано територію на околиці міста Суми. Вирішальними факторами стали близьке розташування глиняного кар'єру в селі Верхня Сироватка та територіальна близькість до підприємства-партнера «Техно-Маш-Сервіс» у місті Ромни, яке спеціалізувалося на виробництві та обслуговуванні обладнання для цегельних заводів. У результаті в 2006 році було придбано промисловий майданчик, оформлено юридичну особу, отримано дозвільну документацію на розробку кар'єру та розпочато підготовчі роботи до будівництва із залученням іноземного інвестора.

Важливу роль у становленні компанії відіграв вибір назви. Було обрано «Керамейя» – слово, що походить зі стародавньогрецької та означає «мистецтво виготовлення виробів із глини», що символізує поєднання

традицій і сучасних технологій у виробництві. З моменту заснування підприємство демонструє стабільне зростання: пройшовши шлях від створення до позиції провідного українського виробника та експортера клінкеру менш ніж за три роки. Уже через чотири роки асортимент підприємства зріс до 100 найменувань і продовжує розширюватися. На сьогодні «Керамейя» забезпечує виробництво близько 80% усього обсягу українського клінкеру. У таблиці 2.1 подано основні відомості про юридичну особу «Керамейя».

Таблиця 2.1.

Інформація про юридичну особу та політика системи менеджменту
ТОВ «Керамейя»

Найменування	Характеристика
Повне найменування юридичної особи	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ КЕРАМЕЙЯ
Скорочена назва	ТОВ"КЕРАМЕЙЯ"
Статус юридичної особи	Не перебуває в процесі припинення
Код ЄДРПОУ	34327895
Дата реєстрації	18.05.2006 (16 років 5 місяців)
Уповноважені особи	ТЕЛЮЩЕНКО ІВАН ФЕДОРОВИЧ
Розмір статутного капіталу	500 000,00 грн.
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Форма власності	Недержавна власність
Види діяльності	Основний: 23.32 Виробництво цегли, черепиці та інших будівельних виробів із випаленої глини Інші: 01.50 Змішане сільське господарство 08.11 Добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого и сланцю 23.20 Виробництво вогнетривких виробів 23.31 Виробництво керамічних плиток і плит 23.52 Виробництво вапна та гіпсових сумішей 23.64 Виробництво сухих будівельних сумішей вул. Погранична, 47, м. Суми, 40012, Україна
Гаряча лінія для дзвінків по Україні:	0 800 501 071 (дзвінки безкоштовні)
Сайт	https://kerameya.com.ua/uk
Девіз «Керамейя»	Загартовано природою, визнано людством.
Місія «Керамейя»	Виготовляти кераміку найвищої якості для забезпечення комфорту та затишку в кожній оселі та реалізації найвибагливіших архітектурних та ландшафтних ідей.
Візія «Керамейя»	Стати лідером ринку грубої будівельної кераміки в Україні з найсучаснішим виробництвом, передовими технологіями, безпечними умовами праці, ефективним веденням бізнесу, високопрофесійною командою, гармонією з навколишнім середовищем.

Продовження таблиці 2.1.

Принципи «Керамейя»	Цілеспрямованість, наполегливість, чесність та порядність, професіоналізм, сучасність, патріотизм.
Стратегія розвитку	Прагнення найвищої якості, оптимізація продуктової лінійки, розширення географії продажів, нарощення виробничих потужностей, розвиток команди фахівців, мотивованої на досягнення Компанії, адаптація до змінного зовнішнього і внутрішнього середовища з впровадженням інновацій, мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище, раціональне використання природних ресурсів, енергоефективність та енергозбереження, піклування про безпеку та здоров'я людей.

В рамках обраних пріоритетів стратегічного розвитку компанія постійно працює над вдосконаленням системи менеджменту та забезпечує безумовне дотримання всіх вимог, які зобов'язалася виконувати.

Керівництво ТОВ «Керамейя» бере на себе зобов'язання за реалізацію даної Політики і доведення її до зацікавлених сторін [25].

Сьогодні ТОВ Керамейя – це найбільший український виробник будівельної кераміки і єдиний виробник клінкерної керамічної бруківки в Україні та Європі (Додаток А).

Сьогодні ТОВ «Керамейя» є провідним українським виробником будівельної кераміки та єдиним підприємством в Україні й Європі, що спеціалізується на виготовленні клінкерної керамічної бруківки. Виробничі потужності компанії включають лінію з випуску клінкерної цегли «КлінКерам» потужністю 30 млн штук на рік, лінію з виробництва клінкерної бруківки «БрукКерам» обсягом 10 млн штук щорічно, а також універсальну лінію «КлінКерам II», на якій можливо виготовляти до 30 млн штук клінкерної цегли або 60 млн умовних штук поризованих керамічних блоків на рік.

Усе виробниче обладнання підприємства постачається провідними європейськими компаніями – Instalat, Handle, Lingl, Bedeschi, Ceric – а також українським партнером «Техно-Маш-Сервіс». Системи управління та контролю технологічних процесів реалізовані за допомогою програмного

забезпечення від Instalat, Ceric та «Еліус-М». Повна автоматизація контролю параметрів виробництва забезпечує стабільну якість продукції, що підтверджується сертифікатом європейського зразка «Certificate of Factory Production Control № 1397–CPD–0277», який уперше видано у 2009 році та щорічно підтверджується.

Центральним елементом виробничого процесу є тунельні печі, дві з яких – «КлінКерам» та «КлінКерам II» – мають довжину 212 м і 190 м відповідно. Вони належать до найпротяжніших у Європі, що забезпечує точне керування процесом випалу. Їхня унікальна конструкція з низькою посадкою на пічні вагони (0,964 м і 1,20 м) у поєднанні із сучасними технологіями дозволяє досягати виняткової якості готової продукції.

Високий рівень роботи ТОВ «Керамейя» забезпечується поєднанням професіоналізму працівників, сучасного технічного оснащення, використанням екологічно чистої сировини та застосуванням двохсотлітнього світового досвіду керамічного виробництва, що дозволяє задовольнити потреби навіть найвимогливіших споживачів.

Сировина відіграє ключову роль у виробництві цегли. Для отримання високоякісної кераміки використовуються глини зі специфічними властивостями, які забезпечують стабільність технологічного процесу та високі фізико-механічні показники продукції. Оскільки жоден вид глини не може повністю відповідати всім вимогам технології, фахівці створюють спеціальні суміші (шихти), поєднуючи кілька видів глин і добавок для досягнення необхідного кольору, форми та міцності виробів.

Для виробництва використовується суміш власної сировини та компонентів, що постачаються з різних регіонів України. Основні родовища вогнетривких глин розташовані на сході країни, магматичні породи та піски – на заході, а польвошпатні компоненти – у центральній частині. Підприємство володіє власними запасами високоякісних глин, на основі яких фахівці постійно вдосконалюють склад керамічних мас для продукції

«КлінКерам» і «БрукКерам», що забезпечує стабільність кольору та показників міцності.

Для виготовлення поризованих блоків «ТеплоКерам» у шихту додають калібровану деревну тирсу та паперовий скоп, що формує пористу структуру матеріалу та надає йому високих теплоізоляційних властивостей, перетворюючи його на ефективний енергозберігаючий стіновий матеріал.

2.2. Діагностика фінансової стабільності та економічного розвитку ТОВ «Керамейя»

Практичне дослідження механізмів оцінки фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану проведено на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Керамейя», діяльність якого спрямована на виробництво та реалізацію будівельних матеріалів.

Керівництво підприємством здійснює директор, який володіє широкими управлінськими повноваженнями. До його компетенції належить призначення та звільнення керівників структурних підрозділів, визначення стратегічних напрямів розвитку, а також забезпечення ефективності фінансово-господарської діяльності компанії. Структура управління підприємства включає кілька основних відділів, зокрема виробничий та відділ реалізації, що забезпечують виконання ключових функцій організації.

Для поглибленого аналізу економічної діяльності підприємства проведено оцінку ефективності його господарської діяльності, відображену через систему фінансово-економічних показників, наведені у таблиці 2.3.

Результати аналізу показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «Керамейя» за 2020–2024 роки свідчать про стійку позитивну динаміку. Зокрема, чистий дохід від реалізації продукції протягом зазначеного періоду зріс із 227 092 тис. грн у 2020 році до 684 032 тис. грн у 2024 році, тобто на 456 940 тис. грн. Темп зростання становив 201,21%. Таке зростання

пояснюється підвищенням попиту на продукцію підприємства, збільшенням цін та розширенням асортименту виробів.

Позитивна динаміка реалізації продукції супроводжувалася зростанням чисельності персоналу та підвищенням рівня продуктивності праці. За досліджуваний період кількість працівників збільшилася з 116 осіб у 2020 році до 132 осіб у 2024 році, що становить приріст на 13,79%. Водночас продуктивність праці одного працівника зросла з 1 957,69 тис. грн у 2020 році до 5 182,06 тис. грн у 2024 році. Підвищення продуктивності праці відображає якісне покращення господарської діяльності підприємства та свідчить про ефективніше використання трудових ресурсів (рис. 2.1).

Таблиця 2.3.

Фінансово-економічні показники діяльності підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» протягом 2020-2024 рр.

Показник	од. вимір.	Роки					Відхилення 2024-2023 (+;-)		Відхилення 2024-2020 (+;-)	
		2020	2021	2022	2023	2024	Δ	%	Δ	%
Чистий дохід від реалізації продукції	тис.грн.	227092	233134	261645	339518	684032	344514	101,47%	456940	201,21%
Кількість персоналу підприємства	осіб.	116	128	128	119	132	13	10,92%	16	13,79%
Фонд оплати праці	тис.грн.	5593	6656	7804	7302	9945	2643	36,20%	4352	77,81%
Продуктивність праці на одного працівника	тис.грн./особу	1957,69	1821,36	2044,10	2853,09	5182,06	2328,97	81,63%	3224,37	164,70%
Залишкова вартість основних засобів	тис.грн.	7936	7786	9856	8523	24402	15879	186,31%	16466	207,48%
Фондовіддача	грн/грн.	28,62	29,94	26,55	39,84	28,03	-11,80	-29,63%	-0,58	-2,04%
Середньорічні залишки обігових коштів	тис.грн.	108891	141274	137864	121959	194906	72947	59,81%	86015	78,99%
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	частки	2,09	1,65	1,90	2,78	3,51	0,73	26,07%	1,42	68,28%
Загальна вартість активів	тис.грн.	117361	149181	147969	130638	219488	88850	68,01%	102127	87,02%
Власний капітал	тис.грн.	22178	27844	25076	24084	93534	69450	288,37%	71356	321,74%
Собівартість реалізованої продукції	тис.грн.	177319	170996	205498	262080	490366	228286	87,11%	313047	176,54%
В т.ч. прямі матеріальні витрати	тис.грн.	166964	152746	199812	270897	415141	144244	53,25%	248177	148,64%
Частка прямих матеріальних витрат в собівартості	%	94,16%	89,33%	97,23%	103,36%	84,66%	-18,70%	-18,10%	-9,50%	-10,09%
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції	коп.	0,78	0,73	0,79	0,77	0,72	-0,05	-7,13%	-0,06	-8,19%
Валовий прибуток	тис.грн.	49773	62138	56147	77438	193666	116228	150,09%	143893	289,10%
Прибуток від основної діяльності	тис.грн.	6435	11270	6291	15342	81195	65853	429,23%	74760	1161,77%
Чистий прибуток	тис.грн.	1201	5705	-2577	3163	65925	62762	1984,26%	64724	5389,18%
Рентабельність реалізації продукції	%	0,53%	2,45%	-0,98%	0,93%	9,64%	8,71%	934,52%	9,11%	1722,35%
Рентабельність капіталу	%	1,02%	3,82%	-1,74%	2,42%	30,04%	27,61%	1140,54%	29,01%	2835,08%

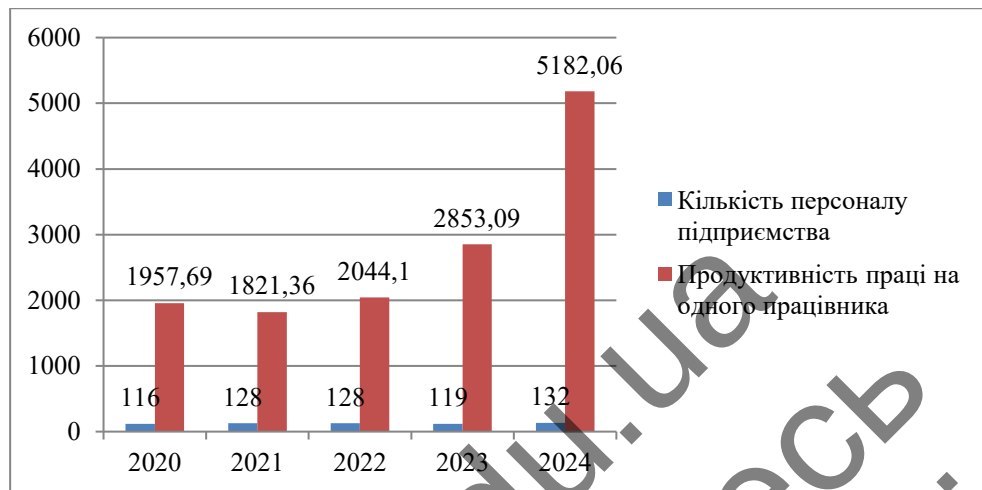

Рисунок 2.1. Динаміка кількості персоналу та продуктивності праці підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» протягом 2020-2024 рр.

Поряд із підвищенням ефективності використання трудових ресурсів, варто відзначити також позитивну динаміку у використанні основного капіталу підприємства. Так, вартість основних засобів ТОВ «Керамейя» у 2020 році становила 7 936 тис. грн, тоді як у 2024 році цей показник зріс на 16 466 тис. грн, досягнувши рівня 24 402 тис. грн, що відповідає приросту на 207,48%. Зазначене зростання обумовлене проведенням у 2024 році переоцінки та модернізації основних засобів, що сприяло підвищенню їхньої вартості та покращенню технічного стану виробничих потужностей.

Підвищення вартості основного капіталу зумовило зміни у показниках фондовіддачі. Зокрема, рівень фондовіддачі зріс із 28,62 тис. грн у 2020 році до 29,84 тис. грн у 2023 році, а у 2024 році досягнув 75,34 тис. грн. Така динаміка свідчить про зростання ефективності використання основних засобів і раціональне залучення виробничих ресурсів у процес господарської діяльності. Отже, підвищення фондовіддачі є підтвердженням результативності управлінських рішень щодо оновлення та модернізації основного капіталу підприємства (рис. 2.2).

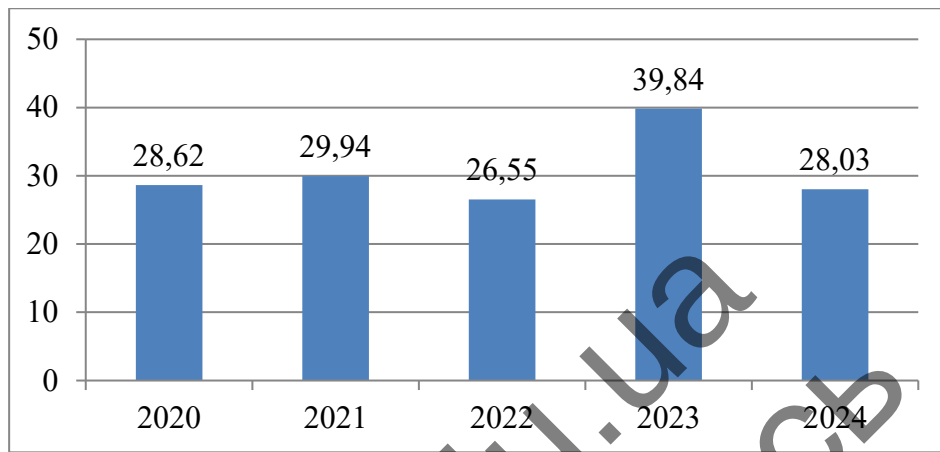

Рисунок 2.2. Динаміка фондівіддачі основного капіталу підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» протягом 2020-2024 рр.

На підприємстві поряд із зростанням вартості основного капіталу спостерігається також збільшення обсягу оборотного капіталу, зокрема залишків обігових коштів. У 2020 році їх вартість становила 108 891 тис. грн, тоді як у 2024 році цей показник зріс до 194 906 тис. грн. У структурі оборотного капіталу підприємства переважають запаси, дебіторська заборгованість, а також грошові кошти та їх еквіваленти. Така динаміка свідчить про активне використання оборотних ресурсів у виробничо-господарських процесах ТОВ «Керамейя».

Рівень ефективності використання обігових коштів відображає показник їх оборотності, який демонструє позитивну тенденцію: з 2,09 обороту у 2020 році він зріс до 3,51 обороту у 2024 році, тобто на 1,42 обороту або на 68,28%. Це свідчить про підвищення швидкості обігу капіталу, що сприяє зростанню обсягів виробництва, реалізації продукції та покращенню фінансових результатів підприємства.

Зокрема, валовий прибуток за досліджуваний період зріс на 143 893 тис. грн, що відповідає темпу приросту 289,1%, досягнувши рівня 193 666 тис. грн у 2024 році. Значне збільшення спостерігається і за показником чистого прибутку – з 1 201 тис. грн у 2020 році до 65 925 тис. грн у 2024 році. Отже, динаміка фінансових результатів підтверджує ефективність управління

оборотним капіталом і раціональне використання ресурсів підприємства (рис. 2.3).

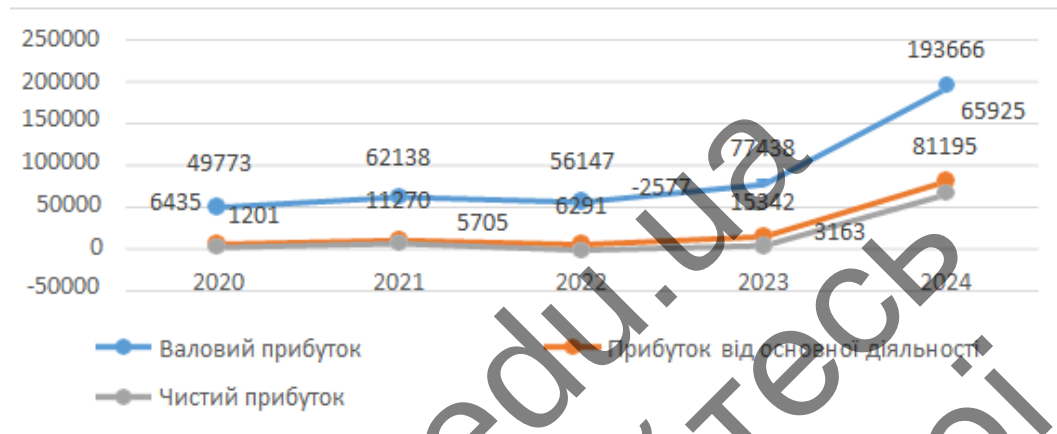

Рисунок 2.3. Динаміка зростання фінансових результатів підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» протягом 2020-2024 рр.

Зростання фінансових результатів сприяло підвищенню основних показників діяльності підприємства, зокрема активів і власного капіталу. Загальна вартість активів збільшилася на 102 127 тис. грн, або на 87,02% – з 117 361 тис. грн у 2020 році до 219 488 тис. грн у 2024 році. Таке зростання свідчить про розширення виробничо-господарського потенціалу ТОВ «Керамейя» та раціональні зміни у структурі фінансових ресурсів, що формують активи підприємства.

Власний капітал зріс на 71 356 тис. грн, або на 321,74%, збільшившись із 22 178 тис. грн у 2020 році до 93 543 тис. грн у 2024 році. Це зростання вказує на підвищення рівня фінансової незалежності підприємства, хоча у структурі джерел формування майна незначну перевагу все ще має залучений капітал.

Позитивна динаміка чистого прибутку зумовила збільшення рентабельності реалізації продукції на 9,11% та рентабельності капіталу на 29,01%, що підтверджує ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства.

У цілому, протягом 2020–2024 років діяльність ТОВ «Керамейя» характеризується позитивними тенденціями: зростанням обсягів виробництва й реалізації продукції, підвищенням продуктивності праці, збільшенням фондівіддачі основного капіталу, а також приростом валового, операційного та чистого прибутку. Водночас поряд із позитивними змінами варто відзначити певні ризики – зокрема, зростання собівартості продукції, матеріальних витрат, дебіторської та кредиторської заборгованості, а також збитковість підприємства у 2022 році.

Капітал підприємства постійно перебуває в русі, проходячи замкнений цикл обігу: спочатку він інвестується у грошові кошти для придбання активів – як оборотних, так і необоротних, далі використовується у процесі виробництва товарів або наданні послуг, а після їх реалізації знову повертається у форму грошей. Джерелами фінансування капіталу виступають як власні, так і залучені кошти, що відображається у пасиві балансу підприємства. Відтак наступним етапом аналізу є дослідження структури та динаміки формування капіталу (пасивів) і напрямів його використання (активів). Спершу розглянемо джерела формування капіталу на підприємстві ТОВ «Керамейя» у період 2020–2024 років (таблиця 2.4).

Досліджуючи пасиви підприємства необхідно відзначити їх зростання, зокрема значення показника збільшується із 117361 тис. грн. у 2020 році до рівня 219488 тис. грн. у 2024 році. Приріст показника обумовлений зростанням вартості власного капіталу та поточних зобов'язань підприємства (таблиці 2.5.).

В структурі пасивів (джерел формування майна) підприємства найбільша частка поточних зобов'язань підприємства, поряд із цим відбувається зростання вартості та питомої ваги власного капіталу, що позитивно впливає на фінансову стійкість підприємства (рис. 2.4.).

Таблиця 2.4.

Оцінка пасивів (джерел формування капіталу) на підприємстві ТОВ
«КЕАМЕЙЯ» протягом 2020-2024 рр.

№ з/п	Показники	2020	2021	2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6	7
1	Власний капітал	22178	27844	25076	24084	93534
	- у % до всіх пасивів	18,9	18,66	16,95	18,44	42,61
1.1	Статутний капітал	1500	1500	1500	1500	1500
	- у % до всіх пасивів	1,28	1,01	1,01	1,15	0,68
1.2	Нерозподілений прибуток (збиток)	20678	26344	23576	22584	92034
	- у % до всіх пасивів	17,62	17,66	15,93	17,29	41,93
1.3	Неоплачений капітал	0	0	0	0	0
	- у % до всіх пасивів	0	0	0	0	0
2	Довгострокові зобов'язання	1772	1503	0	0	0
	- у % до всіх пасивів	1,51	1,01	0	0	0
2.1	Довгострокові кредити банків	0	0	0	0	0
	- у % до всіх пасивів	0	0	0	0	0
2.2	Інші довгострокові фінансові зобов'язання	0	0	0	0	0
	- у % до всіх пасивів	0	0	0	0	0
3	Поточні зобов'язання	93411	122893	119834	106554	125954
	- у % до всіх пасивів	79,59	82,38	80,99	81,56	57,39
3.1	Короткострокові кредити банків	22362	19352	21315	23114	17960
3.2	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	37104	66665	63763	49639	61978
	- у % до всіх пасивів	31,62	44,69	43,09	38	28,24
3.3	Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом	519	43	617	3804	6533
	- у % до всіх пасивів	0,44	0,03	0,42	2,91	2,98
	зі страхування	48	58	70	89	105
	- у % до всіх пасивів	0,04	0,04	0,05	0,07	0,05
	з оплати праці	192	249	286	89	105
	- у % до всіх пасивів	0,16	0,17	0,19	0,07	0,05
3.4	Інші поточні зобов'язання	33172	32551	35956	28679	38148
	- у % до всіх пасивів	28,26	21,82	24,3	21,95	17,38
	Пасив балансу	117361	149181	147969	130638	219488
	- у % до всіх пасивів	31,62	44,69	43,09	38	28,24

Таблиця 2.5.

Динаміка пасивів на підприємстві ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» протягом 2020-2024 рр.

Показник	2021-2020		2022-2021		2023-2022		2024-2023		2024-2020	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Власний капітал	5666	25,55	-2768	-9,94	-992	-3,96	69450	288,37	71356	321,74
Статутний капітал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (збиток)	5666	27,4	-2768	-10,51	-992	-4,21	69450	307,52	71356	345,08
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Поточні зобов'язання	-269	-15,18	-1503	-100	0	0	0	0	-1772	-100
Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом	29482	31,56	-3059	-2,49	-13280	-11,08	19400	18,21	32543	34,84
Інші поточні зобов'язання	-3010	-13,46	1963	10,14	1799	8,44	-5154	-22,3	-4402	-19,69
Пасиви	29561	79,67	-2902	-4,35	-14124	-22,15	12339	24,86	24874	67,04

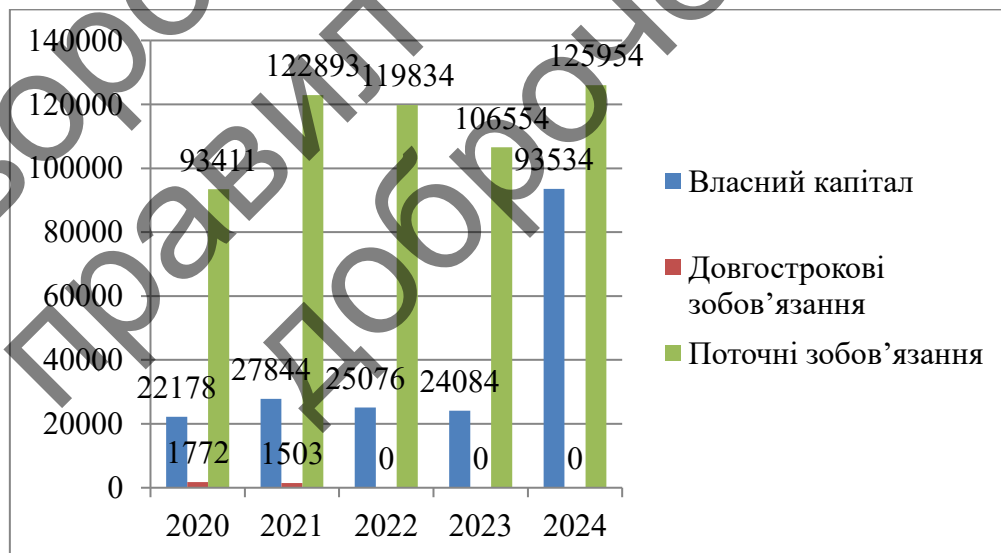

Рисунок 2.4. Динаміка основних складових пасивів підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» протягом 2020-2024 рр.

У структурі власного капіталу підприємства наявний статутний капітал, розмір якого залишається незмінним і становить 1500 тис. грн. Водночас спостерігається суттєве зростання нерозподіленого прибутку – з 20678 тис. грн. у 2020 році до 92034 тис. грн. у 2024 році. Загальний приріст цього показника за досліджуваний період становив 71356 тис. грн., або 345,08%.

Довгострокові зобов'язання підприємства були наявні лише у 2020–2021 роках, їх обсяг становив 1772 тис. грн. у 2020 році та 1503 тис. грн. у 2021 році.

У складі поточних зобов'язань виділяються короткострокові банківські кредити, кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, а також поточні розрахунки з бюджетом, страхуванням, оплатою праці та іншими контрагентами. Найбільшу частку становить кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, яка зросла з 37104 тис. грн. у 2020 році до 61978 тис. грн. у 2024 році.

Отже, упродовж 2020–2024 років відбулося зростання пасивів підприємства, що зумовлено збільшенням як власного, так і позикового капіталу. Попри домінування позикового капіталу, темпи зростання власних коштів є вищими, що свідчить про посилення фінансової стійкості підприємства та поступову переорієнтацію на самофінансування господарської діяльності. Використання фінансових ресурсів протягом аналізованого періоду було спрямоване на нарощення активів, аналіз яких подано у таблиці 2.6.

Протягом досліджуваного періоду спостерігається зростання вартості активів підприємства, зокрема у 2020 році значення показника складало 117361 тис. грн., а у 2024 році зростає до рівня 219488 тис. грн. Приріст показника обумовлений зростанням на підприємстві ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» як необоротних так і оборотних активів підприємства (таблиця 2.7.).

Таблиця 2.6.

Оцінка активів (капіталу) на підприємстві ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»
протягом 2020-2024 рр.

№ з/п	Показники	2020	2021	2022	2023	2024
1.	Активи	117361	149181	147969		219488
1.1	Необоротні активи	8470	7907	10105		24582
	- у % до всіх активів	7,22	5,3	6,83		11,2
1.2	Оборотні активи	108891	141274	137864		194906
	- у % до всіх активів	92,78	94,7	93,17	93,36	88,8
1.2.1	Матеріальні оборотні активи	34357	57652	47776	37550	47836
	- у % до оборотних активів	31,55	40,81	34,65	30,79	24,54
1.2.2	Дебіторська заборгованість	75961	82430	86347	76960	135850
	- у % до оборотних активів	75,7	58,35	62,63	63,1	69,7
1.2.3	Грошові кошти та їх еквіваленти	38	1041	254	3360	3696
	- у % до оборотних активів	0,03	0,74	0,18	2,76	1,9
1.2.4	Інші оборотні активи	31	86	3407	3940	7403
	- у % до оборотних активів	0,03	0,06	2,47	3,23	3,8

Таблиця 2.7.

Динаміка активів (капіталу) на підприємстві ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»
протягом 2020-2024 рр.

Показник	2021-2020		2022-2021		2023-2022		2024-2023		2024-2020	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Активи	31820	27,11	-1212	-0,81	-17331	-11,71	88850	68,01	102127	87,02
Необоротні активи	-563	-6,65	2198	27,8	-1426	-14,11	15903	183,24	16112	190,22
Оборотні активи	32383	29,74	-3410	-2,41	-15905	-11,54	72947	59,81	86015	78,99
Матеріальні оборотні активи	23295	67,8	-9876	-17,13	-10226	-21,4	10286	27,39	13479	39,23
Дебіторська заборгованість	6469	8,51	3917	4,75	-9387	-10,87	58890	76,52	53420	64,81
Грошові кошти та їх еквіваленти	1003	2639,47	-787	-75,6	3106	1222,83	336	10	3658	9626,32
Інші оборотні активи	55	177,42	3321	3861,63	533	15,64	3463	87,89	7372	23780,65

Узагальнюючи результати дослідження необхідно відзначити зростання розміру необоротних активів, сформованих за рахунок основних засобів та матеріальних активів, відповідний приріст показника становив

16112 тис. грн. або на 190,22% протягом досліджуваного періоду. Показник 2024 року становив 24582 тис. грн. (11,2% усіх наявних активів підприємства). Також спостерігається зростання вартості оборотних активів на 86015 тис. грн. або на 78,99%, що обумовлено зростанням матеріальних оборотних активів на 13749 тис. грн. або на 39,23%, приростом дебіторської заборгованості на 53420 тис. грн. або на 64,81%, приростом грошових коштів та їх еквівалентів на 3658 тис. грн. або на 9226,32%.

Динаміку необоротних та оборотних активів підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» протягом 2020-2024 рр. представимо на рис. 2.5.

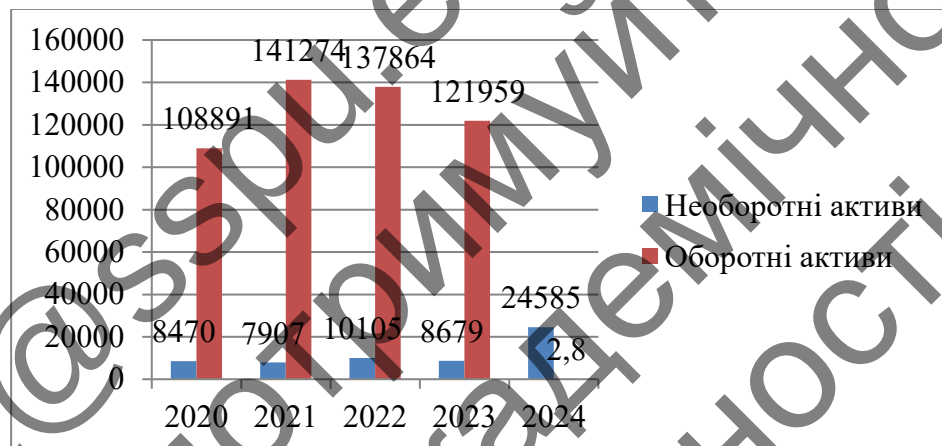

Рисунок 2.5. Динаміка активів (капіталу) на підприємстві ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» протягом 2020-2024 рр.

Зростає вартість найбільш ліквідних активів підприємства – грошових коштів та їх еквівалентів 3658 тис. грн. або на 9626,23%. Приріст показника засвідчує зростання ліквідності оборотного капіталу та формування додаткових фондів фінансових ресурсів підприємства. Також зростають і інші оборотні активи даного підприємства на 7372 тис. грн. до значення 7403 тис. грн.

Протягом досліджуваного періоду дебіторська заборгованість підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» зростає із 75961 тис. грн. у 2020 році до рівня 135850 тис. грн. у 2024 році.

Зростання рівня дебіторської заборгованості обумовлено відтермінуванням платежів перед підприємством ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»,

поряд із цим важливим є оптимізація рівня заборгованості в перспективному періоді, що можна визначити на підставі формули [2]:

$$D(t_{opt}) = D_{max} \left(1 - \frac{k}{t_{opt}}\right) = D_{max} \left(1 - \sqrt{\frac{kk_1}{D_{max}(p_2/p_1 K_D)}}\right),$$

Перш за все визначимо коефіцієнт пропорційності (k):

$$k = \frac{135850 - 76960}{82430 - 76960} = 10,765$$

Фінансові надходження (навіть потенційні) від дебіторської заборгованості (p_2) визначимо на підставі валового прибутку та собівартості:

$$p_2 = \frac{193666 * 490366}{135850} = 699059,41 \text{ тис. грн.}$$

Визначимо коефіцієнт витрат, що залежить від розміру дебіторської заборгованості та коефіцієнту витрат, що залежить від кредитного періоду:

$$kt = \frac{10,765 + \sqrt{(10,765)^2 - 4 * 1 * 0,365}}{2 * 1} - \frac{10,765 + 10,696}{2} = 10,731$$

$$k_{ДЗ\text{тов.}} = 10,765 - 10,731 = 0,034$$

Далі визначимо оптимальний період обороту дебіторської заборгованості підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»:

$$D(t_{opt}) = 135850 * \left(1 - \sqrt{\frac{10,765 * 10,696}{135850 * \left(\frac{699059,41}{490366} * 0,034\right)}}\right) = 51,22 \text{ днів}$$

Визначаємо оптимальний розмір дебіторської заборгованості підприємства:

$$D(t_{opt}) = 135850 * \left[1 - \sqrt{\frac{10,765 * 10,696}{135850 * \left(\frac{699059,41}{490366} * 0,034\right)}}\right] = 135850 * 0,7371 = 100135 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, оптимальний рівень дебіторської є значно нижчий ніж фактичний:

$$100135 \text{ тис. грн.} < 135850 \text{ тис. грн.}$$

Відповідно, наявність значної дебіторської заборгованості відволікає значну частину фінансових ресурсів, а й відповідно знижує фінансову стійкість підприємства, тому важливо впроваджувати заходи, котрі знижують розмір дебіторської заборгованості підприємства у перспективі, одним із таких заходів є реалізація операції факторингу [25].

В цілому, слід відмітити зростання розміру активів даного підприємства, що обумовлено приростом як необоротних активів так і оборотних. Зростання необоротних активів засвідчує приріст виробничого потенціалу підприємства, а приріст оборотних активів засвідчує зростання потреб обслуговування виробничого циклу (пов'язано із значним приростом матеріальних оборотних активів). Турбує наявність значної кредиторської та дебіторської заборгованостей і орієнтування підприємства на позиковий капітал, що значно знижує його фінансову стійкість.

Діагностика фінансового стану підприємства передбачає виявлення та аналіз ключових чинників, симптомів і причин, що впливають на його діяльність. Основна мета діагностики – оцінити здатність підприємства досягати стратегічних і тактичних цілей та підготувати необхідну інформацію для прийняття управлінських рішень. Цей процес дозволяє своєчасно виявляти проблеми та ухвалювати ефективні заходи для забезпечення досягнення поставлених цілей.

Одним із методів оцінки фінансового стану та фінансової стійкості є експрес-аналіз, який дає змогу оперативно оцінити поточний стан підприємства та його перспективи розвитку. Його головна мета – швидко отримання інформації про фінансове становище підприємства.

Оцінка фінансового стану включає аналіз різних ключових показників, що охоплюють платоспроможність, фінансову стійкість, ділову активність, ліквідність і рентабельність фінансово-господарської діяльності. Детальніше

вивчення фінансової стійкості підприємства буде представлено у наступних розділах дослідження. Основні показники, що характеризують фінансовий стан підприємства, наведені у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8.

Експрес-аналіз фінансового стану підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»
протягом 2020-2024 рр.

№	Показники	2020	2021	2022	2023	2024	2024-2023	2024-2020
1	Фінансова автономія	0,189	0,187	0,169	0,184	0,426	0,242	0,237
2	Абсолютна ліквідність	0	0,008	0,002	0,032	0,029	-0,002	0,029
3	Поточна ліквідність	1,166	1,15	1,150	1,145	1,547	0,403	0,382
4	Швидка ліквідність	0,798	0,68	0,752	0,792	1,168	0,375	0,37
5	Оборотність активів (капіталу)	1,935	1,563	1,768	2,599	3,116	0,518	1,182
6	Оборотність власного капіталу	10,240	8,373	10,434	14,097	7,313	-6,784	-2,926
7	Оборотність дебіторської заборгованості	2,755	2,828	3,030	4,412	5,035	0,624	2,28
8	Оборотність кредиторської заборгованості	2,431	1,897	2,183	3,186	5,431	2,244	3
9	Оборотність запасів	6,610	4,044	5,476	9,042	14,3	5,258	7,69
10	Рентабельність активів (капіталу)	1,02%	3,82%	-1,74%	2,42%	30,04%	27,61%	29,01%
11	Рентабельність власного капіталу	5,42%	20,49%	-10,28%	13,13%	70,48%	57,35%	65,07%
12	Рентабельність реалізації	0,53%	2,45%	-0,98%	0,93%	9,64%	8,71%	9,11%
13	Рентабельність господарської діяльності	28,07%	36,34%	27,32%	29,55%	39,49%	9,95%	11,42%

Досліджуючи основний показник фінансової стійкості підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» – фінансову автономію, необхідно відзначити значне зростання даного показника, відповідне значення показника у 2020 році становило 0,189 пунктів (18,9% власного капіталу в структурі активів підприємства), проте у 2024 році показник зростає до рівня 0,426 пунктів (42,6% власного капіталу). Приріст показника за останні два роки становив 0,242 пункти, при цьому за весь досліджуваний період значення показника збільшується на 0,237 пункти.

Досліджуючи показники ліквідності господарської діяльності підприємства, слід засвідчити приріст абсолютної ліквідності підприємства на 0,029 пунктів, поточної ліквідності на 0,382 пункти та швидкої ліквідності на 0,37 пунктів. Зростання показників обумовлює приріст оборотності оборотних активів, значення показників абсолютної та поточної ліквідності нижче нормативних значень і становлять у 2024 році 0,029 пунктів та 1,547 пунктів відповідно, проте показник швидкої ліквідності є вище нормативного значення та постійно зростає до рівня 1,168 пунктів. Динаміку показників ліквідності підприємства представимо на рисунку 2.6.

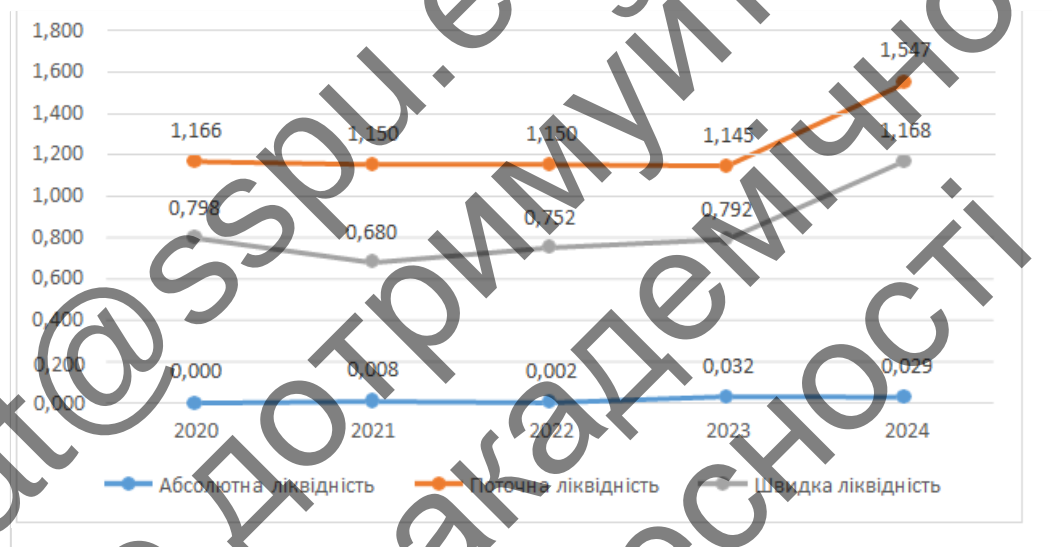

Рисунок 2.6. Динаміка показників ліквідності підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр.

Оборотність активів підприємства значно збільшується, перш за все за рахунок зростання доходів від реалізації продукції, відповідний показник у 2020 році становив 1,935 пунктів і збільшується до рівня 3,116 пунктів, відповідне зростання показника за останні два роки становила 0,518 пунктів та за період 2023-2024 рр. складала 1,182 пункти. Зростання показника засвідчує більшу ефективність використання сформованих підприємством активів.

Протягом досліджуваного періоду позитивним аспектом є приріст оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства,

відповідне значення показника збільшується на 2,28 пункти та 3 пункти відповідно за період 2020-2024 рр. Зростає оборотність наявних на підприємстві запасів, якщо у 2020 році значення показника складало 6,61 пункт та збільшується до рівня 14,3 пункти, відповідно оборотність запасів збільшилася більш ніж у два рази або на 7,69 пунктів. Динаміку показників ділової активності представимо на рис. 2.7.

Рисунок 2.7. Динаміка показників ділової активності підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр.

Зростання ділової (ринкової) активності підприємства засвідчує ефективність маркетингової збутової політики підприємства, формування бази постійних споживачів та розвиток комунікацій підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках збуту.

Досліджуючи показники рентабельності діяльності підприємства, необхідно відзначити збитковість підприємства у 2022 році, при цьому значення показників рентабельності були від'ємні (рис. 2.8.).

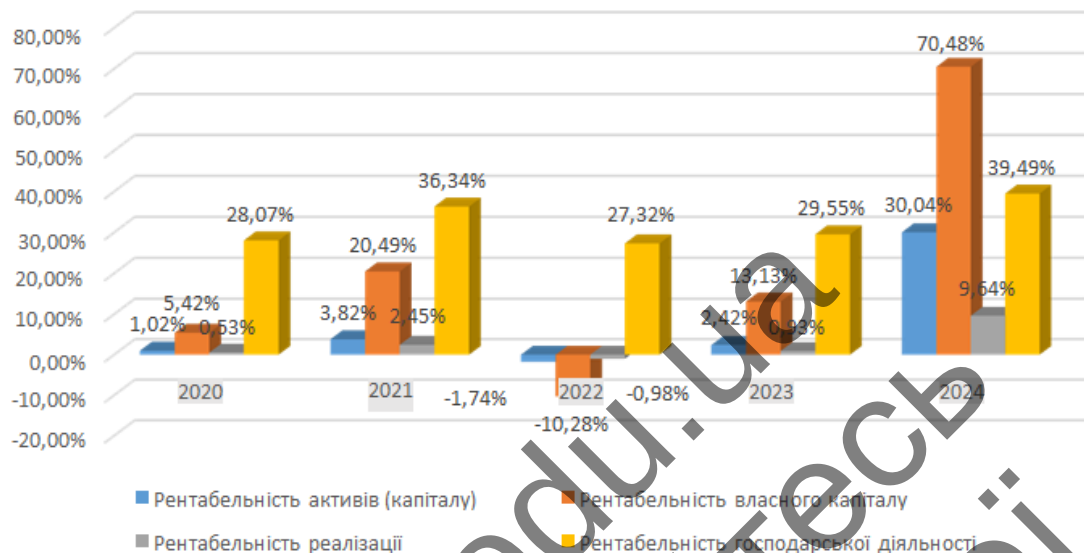

Рисунок 2.8. Динаміка показників рентабельності підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр.

Варто відзначити високі показники рентабельності підприємства, які протягом досліджуваного періоду демонструють позитивну динаміку: рентабельність активів зростає на 29,01% до 30,04%, рентабельність власного капіталу збільшилася на 65,07% до 70,48%, рентабельність реалізації продукції підвищилася на 9,11% до 9,64%, а рентабельність господарської діяльності за чистим прибутком зростає на 11,42% до 39,49%. Така динаміка прибутковості свідчить про ефективність прийнятих управлінських рішень та продуктивність виробничо-господарських процесів на підприємстві.

Експрес-аналіз фінансового стану ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020–2024 рр. показав зростання практично всіх ключових показників – фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та рентабельності. Це свідчить про стійкий фінансовий стан підприємства та значний потенціал його подальшого розвитку у найближчій перспективі.

Фінансова стійкість є визначальною умовою ефективного фінансування діяльності підприємства. Орієнтація на власний капітал і забезпечення фінансової незалежності підтверджують стабільність та автономність

підприємства. Результати дослідження основних показників фінансової стійкості представлені у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9.

Оцінка показників фінансової стійкості підприємства ТОВ
«КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр.

№	Показники	2018	2019	2020	2021	2022	2022- 2021	2022- 2018
1	Коефіцієнт фінансової автономії	0,189	0,187	0,169	0,184	0,426	0,242	0,237
2	Коефіцієнт фінансової залежності	0,811	0,813	0,831	0,816	0,574	-0,242	-0,237
3	Коефіцієнт фінансового ризику	4,212	4,414	4,779	4,424	1,347	-3,078	-2,865
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,698	0,660	0,719	0,640	0,737	0,098	0,039
5	Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,209	0,190	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,209
6	Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	0,173	0,160	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,173
7	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	2,165	2,959	2,482	2,775	3,805	1,030	1,640

Проведений аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020–2024 рр. демонструє позитивні тенденції розвитку власного капіталу та фінансування діяльності підприємства за рахунок власних джерел, що сприяє зниженню фінансового ризику. Показник фінансової автономії зріс на 0,237 пункти до 0,426, що свідчить про збільшення частки власних джерел у фінансуванні діяльності до 42,6%.

Показник фінансової залежності від зовнішнього фінансування знизився із 0,811 до 0,574 пункти, що відображає зменшення частки позикового капіталу у структурі фінансування та переорієнтацію на власні ресурси. Незважаючи на те, що показники фінансової автономії та незалежності залишаються нижчими за нормативні значення, тенденції розвитку свідчать про позитивну динаміку та можливе подальше їх збільшення.

Коефіцієнт фінансового ризику протягом досліджуваного періоду значно знизився – з 4,212 пункти у 2020 році до 1,347 у 2024 році, що

свідчить про підвищення фінансової стійкості підприємства та зменшення ризику у його діяльності.

Показник маневреності власного капіталу зріс із 0,698 у 2020 році до 0,737 у 2024 році, що свідчить про збільшення власного оборотного капіталу та можливість ефективного забезпечення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Аналіз довгострокових позикових засобів виявив зниження показників структури покриття довгострокових вкладень на 0,209 пункти та довгострокового залучення коштів на 0,173 пункти. Показник фінансової незалежності капіталізованих джерел зріс із 2,165 до 3,805 пункти, що підкреслює зростання власного капіталу та посилення незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Завершальним етапом дослідження є факторний аналіз фінансової стійкості підприємства за останні два роки, результати якого представлені у таблиці 2.10.

Результати факторного аналізу показують, що коефіцієнт фінансової автономії зростає на 0,467 пункти. Збільшення цього показника обумовлене переважно зростанням власного капіталу на 0,283 пункти, тоді як незначне збільшення позикового капіталу призведе до зниження показника на 0,041 пункт.

Узагальнюючи результати коефіцієнтного аналізу, слід відзначити позитивні тенденції: зростання власного капіталу, підвищення його маневреності, зменшення частки довгострокових позик та збільшення фінансової автономії підприємства. Водночас ключові показники залишаються трохи нижчими за нормативні значення, що свідчить про необхідність подальшого підвищення фінансової автономії у стратегічній перспективі.

Таблиця 2.10.

Факторний аналіз фінансової стійкості підприємства ТОВ
«КЕРАМЕЙЯ» за період 2023-2024 рр.

Показник	Роки	
	2023	2024
1	2	3
Власний капітал	24084 (ВК ₁)	93534 (ВК ₂)
Позиковий капітал	106554 (ПК ₁)	125954 (ПК ₂)
Необоротні активи	8523 (НА ₁)	24402 (НА ₂)
Оборотні активи	121959 (ОА ₁)	194906 (ОА ₂)
І етап - Побудова комбінованих моделей детермінованого факторного аналізу		
КФА (коеф. фін. автономії)	0,184	0,426
КЗОА (коеф. забезп. актив. власн обор. коштами) = (ВК-НА) / ОА	0,128	0,355
ІІ етап. Із використанням способу ланцюгових підстановок розрахунок умовних значень результативного показника		
КФА _{ум} = ВК ₁ / (ВК ₁ +ПК ₀)	*	0,467
КЗОА _{ум1} = (ВК ₁ +НА ₀) / ОА ₀	*	-0,107
КЗОА _{ум2} = (ВК ₁ +НА ₁) / ОА ₀	*	0,567
ІІІ етап. Визначення загальної зміни результативного показника		
ΔКФА = КФА ₁ – КФА ₀	*	0,242
ΔКФА _{ВК} = КФА ₁ – КФА ₀	*	0,283
ΔКФА _{ПК} = КФА ₁ – КФА _{ум}	*	-0,041
Загальна зміна (+,-) коефіцієнта забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами у звітному році порівняно з базовим роком:		
ΔКЗОА = КЗОА ₁ – КЗОА ₀	*	0,227
ΔКЗОА _{ВК} = КЗОА _{ум1} – КЗОА ₀	*	-0,234
ΔКЗОА _{НА} = КЗОА _{ум2} – КЗОА _{ум1}	*	0,674
ΔКЗОА _{0А} = КЗОА ₁ – КЗОА _{ум2}	*	-0,212

Наступним етапом дослідження є визначення типу фінансової стійкості ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020–2024 рр. Для цього будуть розраховані середньорічні показники обсягу власних оборотних коштів підприємства, що дозволить підтвердити характер фінансової стійкості.

$$\Sigma \text{ВOK}_{2020} = 108891 - 93411 = 15480 \text{ тис. грн.}$$

$$\Sigma \text{ВOK}_{2021} = 141274 - 122893 = 18381 \text{ тис. грн.}$$

$$\Sigma \text{BOK}_{2022} = 137864 - 119834 = 18030 \text{ тис. грн.}$$

$$\Sigma \text{BOK}_{2023} = 121959 - 106554 = 15405 \text{ тис. грн.}$$

$$\Sigma \text{BOK}_{2024} = 194906 - 125954 = 68952 \text{ тис. грн.}$$

Отже, обсяг власних оборотних коштів на підприємстві ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр. є позитивним та зростає протягом досліджуваного періоду із 15480 тис. грн. у 2020 році до рівня 68952 тис. грн. у 2024 році. Приріст показника за весь досліджуваний період становив 53472 тис. грн., що засвідчує позитивну динаміку зростання власного оборотного капіталу над поточними зобов'язаннями.

Наступним показником для визначення дослідження стане середньорічний показник власних оборотних коштів і довгострокових позикових джерел формування коштів (функціонуючий капітал):

$$K_{\text{в.д.п. 2020}} = 108891 - 93411 + 1772 = 17252 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{в.д.п. 2021}} = 141274 - 122893 + 1503 = 19884 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{в.д.п. 2022}} = 137864 - 119834 + 0 = 18030 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{в.д.п. 2023}} = 121959 - 106554 + 0 = 15405 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{в.д.п. 2024}} = 194906 - 125954 + 0 = 68952 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, значення показника ідентично до власного оборотного капіталу збільшується із 17252 тис. грн. у 2020 році до рівня 68952 тис. грн. у 2024 році. Приріст показника за рахунок довгострокових позикових джерел зростає на 1772 тис. грн. у 2020 році та на 1503 тис. грн. у 2021 році.

Далі розрахуємо сукупну величину основних джерел формування коштів на підприємстві за період 2020-2024 рр.:

$$K_{\text{о.дж.ф.к. 2020}} = 108891 - 93411 + 1772 + 22362 = 39614 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{о.дж.ф.к. 2021}} = 141274 - 122893 + 1503 + 19352 = 39236 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{о.дж.ф.к. 2022}} = 137864 - 119834 + 0 + 21315 = 39345 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{о.дж.ф.к. 2023}} = 121959 - 106554 + 0 + 23114 = 38519 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{о.дж.ф.к. 2024}} = 194906 - 125954 + 0 + 17960 = 86912 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином сукупна величина основних джерел формування коштів на підприємстві за період 2020-2024 рр. збільшилася із 39614 тис. грн. у 2020 році до показника 86912 тис. грн. або на 47298 тис. грн. за весь досліджуваний період.

В структурі даного показника необхідно відмітити наявність короткострокових кредитів банків розмір яких зростає за період 2020-2023 рр. та знижується до рівня 17960 тис. грн. у 2024 році. За останні три роки підприємство орієнтується лише на короткострокові позики та намагається бути фінансово незалежним погашаючи кредитні зобов'язання у строк передбачений договором кредитування.

Останнім показником необхідним для визначення є сукупна вартість запасів підприємства за період 2020-2024 рр.:

$$З_{2020} = 34357 \text{ тис. грн.}$$

$$З_{2021} = 57652 \text{ тис. грн.}$$

$$З_{2022} = 47776 \text{ тис. грн.}$$

$$З_{2023} = 37550 \text{ тис. грн.}$$

$$З_{2024} = 47836 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, спостерігається зростання загальної вартості запасів в діяльності підприємства, зокрема у 2020 році значення показника становило 34357 тис. грн., у 2024 році показник зростає на 13479 тис. грн. до рівня 47836 тис. грн. Приріст даного показника засвідчує зростання темпів виробничо- господарської діяльності, збільшення необхідності фінансування запасів для виробництва продукції та необхідність формування матеріальних витрат, котрі формують собівартість одиниці продукції. Узагальнюючи досліджувані показники визначимо тип фінансової стійкості ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр., представимо дані у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11.

Визначення типу фінансової стійкості підприємства ТОВ
«КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр.

тис. грн.

Показник	Розрахунок	2020	Розрахунок	2021	Розрахунок	2022
$\Phi^c =$	$15480 - 34357 =$	-18877	$18381 - 57652 =$	-39271	$18030 - 47776 =$	-29746
$\Phi^T =$	$17252 - 34357 =$	-17105	$19884 - 57652 =$	-37768	$18030 - 47776 =$	-29746
$\Phi^o =$	$39614 - 34357 =$	5257	$39236 - 57652 =$	-18416	$39345 - 47776 =$	-8431
Трьох вимірна модель	$M = (0; 0; 1)$		$M = (0; 0; 0)$		$M = (0; 0; 0)$	
Тип фінансової стійкості підприємства	Четвертий тип Неплатоспроможність підприємства – межа банкрутства		Четвертий тип Неплатоспроможність підприємства – межа банкрутства		Четвертий тип Неплатоспроможність підприємства – межа банкрутства	

Показник	Розрахунок	2023	Розрахунок	2024
$\Phi^c =$	$15405 - 37550 =$	-22145	$68952 - 47836 =$	21116
$\Phi^T =$	$15405 - 37550 =$	-22145	$68952 - 47836 =$	21116
$\Phi^o =$	$38519 - 37550 =$	969	$86912 - 47836 =$	39076
Трьох вимірна модель	$M = (0; 0; 1)$		$M = (1; 1; 1)$	
Тип фінансової стійкості підприємства	Третій тип – нестійкий (передкризовий) фінансовий стан.		Перший тип – абсолютна стійкість фінансового стану підприємства.	

Дані трьохвимірної інтегральної моделі оцінювання фінансової стійкості підприємства засвідчують проблеми не покриття витрат формування запасів на підприємстві ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр. протягом 2020-2022 рр., коли тип фінансової стійкості був четвертим (неплатоспроможність підприємства). В подальшому за рахунок заходів покращення фінансового стану вдалося змінити тип фінансової стійкості на нестійкий (передкризовий) у 2023 році та вийти на абсолютну фінансову стійкість підприємства у 2024 році. Зазначене вдалося за рахунок підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності, удосконалення виробничих процесів та оптимізації витрат основної діяльності, зменшення виробничого циклу та пришвидшення обороту оборотного капіталу.

Враховуючи даний тип фінансової стійкості підприємство може

реалізовувати стабільну фінансову політику, орієнтовану на оптимізацію показників фінансової системи підприємства та подальший стабільний розвиток. В цілому, стабільна фінансова політика виступає стратегією управління фінансами підприємства, яка спрямована на забезпечення стабільності та збалансованості між ризиками та прибутками.

Основні характеристики стабільної фінансової політики ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»:

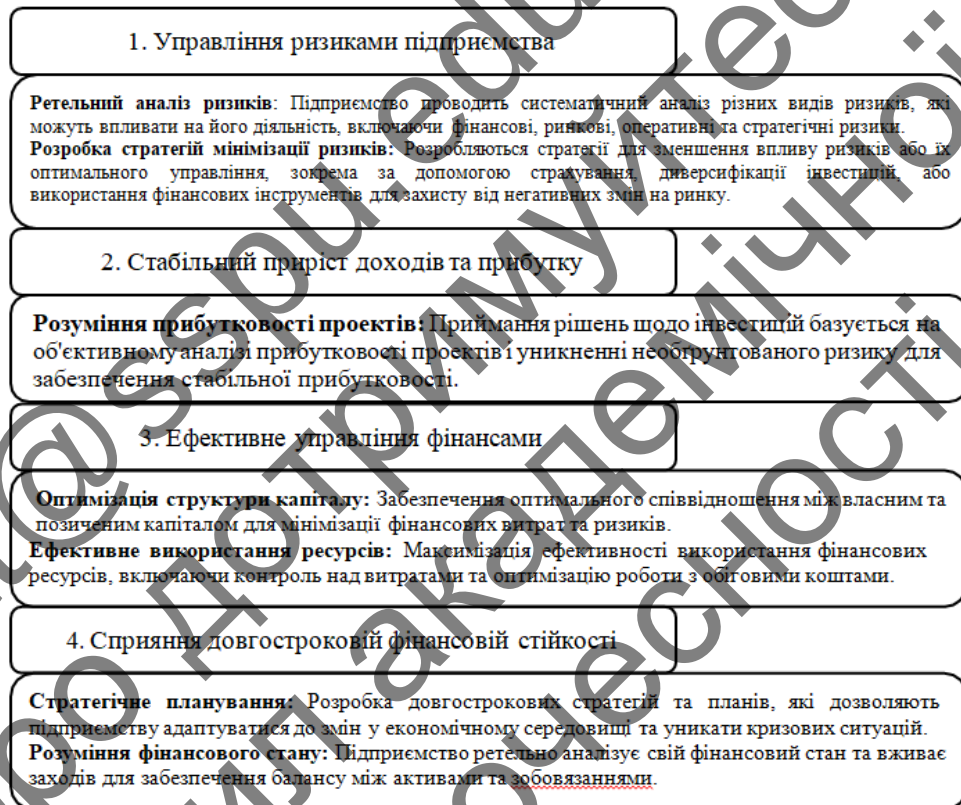

Рисунок 2.9. Основні характеристики стабільної фінансової політики підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»

Стабільна фінансова політика спрямована на створення умов для тривалого успіху підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» та мінімізацію його вразливості до фінансових труднощів у перспективі.

Далі розрахуємо запас фінансової стійкості підприємства за період 2020-2024 рр. та здійснимо його оцінку (табл. 2.12.).

Узагальнюючи результати представленого дослідження, слід відзначити приріст запасу фінансової стійкості підприємства, зокрема

значення показника у 2020 році становило 70336,33 тис. грн., при цьому в подальшому значення збільшується до рівня 515074,34 тис. грн., відповідний приріст запасу фінансової стійкості становив 444738 тис. грн.

Досліджуючи тенденції зміни фінансової стійкості підприємства необхідно відзначити, що протягом 2020-2023 рр. підприємство в більшості орієнтувалося на позиковий капітал та мало нестійкий передкризовий стан, проте у 2024 році ситуації змінилася за рахунок зростання власного капіталу, що дозволило підприємству сформувати абсолютну фінансову стійкість.

Таблиця 2.12 .

Аналіз запасу фінансової стійкості підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»
за період 2020-2024 рр.

№	Показники	2020	2021	2022	2023	2024	2024- 2023	2024- 2020
1	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	227092	233134	261645	339518	684032	344514	456940
2	Сума маржинального доходу, тис. грн.	49773	62138	56147	77438	193666	116228	143893
3	Сума умовно-постійних витрат, тис. грн.	34357	57652	47776	37550	47836	10286	13479
4	Коефіцієнт маржинального доходу, пункт	0,219	0,267	0,215	0,228	0,283	0,055	0,064
5	Частка маржинального доходу у виручці (рядок 2 : рядок 1), %	21,92	26,65	21,46	22,81	28,31	5,5	6,39
6	Поріг рентабельності, тис. грн. (рядок 3 : рядок 4)	156755,67	216303,09	222636,14	164633,65	168957,66	4324,01	12202
7	Запас фінансової стійкості, тис.грн. - тис. грн. (р. 1 – р.6.)	70336,33	16830,91	39008,86	174884,35	515074,34	340189,99	444738

У період війни та воєнних подій в Україні (2022–2024 рр.) фінансова стійкість ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» залишалася стабільною та демонструвала зростання. Це обумовлено рядом факторів: підприємство не постраждало від бойових дій у 2022–2023 роках; були диверсифіковані ринки збуту та джерела ресурсів; активно застосовувалися механізми стратегічного планування та управління ризиками. Інтеграція цих факторів забезпечила можливість підприємству підтримувати зростання навіть в умовах воєнного конфлікту.

Подальше зміцнення фінансової стійкості ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» у 2025 році зумовлене наступними чинниками:

1. **Збільшення прибутковості** – оптимізація витрат, підвищення цін, залучення нових клієнтів та розширення асортименту, що дозволяє формувати фінансовий запас.
2. **Зменшення боргового навантаження** – зниження рівня боргів або поліпшення умов їх погашення, що зменшує фінансовий ризик.
3. **Ефективне управління оборотними активами** – оптимізація запасів і дебіторської заборгованості покращує ліквідність і зменшує потребу у додаткових ресурсах.
4. **Розширення джерел фінансування** – залучення нових інвестицій, кредитів або емісія акцій для збільшення капіталу.
5. **Диверсифікація ризиків** – розширення географії діяльності та асортименту продуктів для зменшення впливу змін на окремих ринках.
6. **Попередження і реагування на фінансові кризи** – розробка планів дій на випадок фінансових труднощів.
7. **Покращення управління касовими потоками** – контроль готівки та фінансів для забезпечення стабільності операцій.
8. **Моніторинг зовнішніх факторів** – відстеження економічних, політичних та інших змін, що можуть вплинути на фінансову стійкість підприємства.

Для узагальнення впливу динаміки дебіторської заборгованості на фінансову стійкість ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» буде проведено кореляційно-регресійний аналіз, результати якого представлено у таблиці 2.13.

Таблиця 2.14.

Чинник впливу результатів господарської діяльності на фінансову стійкість підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр.

Роки	Фінансова стійкість підприємства, пункт Y	Дебіторська заборгованість, тис. грн. X	Кредиторська заборгованість, тис. грн. X_1	Власний оборотний капітал, тис. грн. X_2	Короткострокові кредити банків, тис. грн. X_3
2020	0,189	75961	71049	3028	34814
2021	0,187	82430	129829	-10917	22362
2022	0,169	86347	101578	16934	19352
2023	0,184	76960	107524	-6880	21815
2024	0,426	135850	107994	63798	23114
	$\bar{Y} = 0,231$	$\bar{X} = 91509,6$	$\bar{X}_1 = 103595$	$\bar{X}_2 = 13192,6$	$\bar{X}_3 = 24191,4$

Спершу розрахуємо вплив дебіторської заборгованості (X) на фінансову стійкість підприємства (Y) (таблиця 2.15.).

Таблиця 2.15.

Вплив дебіторської заборгованості на фінансову стійкість підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр.

Роки	Дебіторська заборгованість, тис. грн. X	Фінансова стійкість підприємства, пункт Y	$X - \bar{X}$	$Y - \bar{Y}$	$(X - \bar{X}) * (Y - \bar{Y})$	$(X - \bar{X})^2$	$(Y - \bar{Y})^2$
2020	75961	0,189	-15549	-0,042	653,04	241758962	0,00176
2021	82430	0,187	-9079,6	-0,044	399,50	82439136,2	0,00194
2022	86347	0,169	-5162,6	-0,062	320,08	26652438,8	0,00384
2023	76960	0,184	-14550	-0,047	683,83	211690860	0,00221
2024	135850	0,426	44340,4	0,195	8646,38	1966071072	0,03803
	$\bar{X} = 91509,6$	$\bar{Y} = 0,231$	0	0	10702,83	2528612469	0,04778

Після проведених розрахунків у таблиці 2.13. визначаємо коефіцієнт кореляції між дебіторською заборгованістю та фінансовою стійкістю підприємства за наступною формулою:

$$r = \frac{\sum (X - \bar{X}) \times (Y - \bar{Y})}{\sqrt{\sum (X - \bar{X})^2 \times \sum (Y - \bar{Y})^2}} = \frac{10702,83}{\sqrt{(2528612469 \times 0,04778)}} = \frac{10702,83}{10991,83} = 0,97$$

Оцінка сили кореляційного зв'язку базується на наступних критеріях: якщо коефіцієнт кореляції дорівнює одиниці, то можна вважати його повним;

у випадку значень від 0,66 до 0,99 включно, зв'язок розцінюється як сильний; при значеннях в межах 0,33-0,66 характеризується як середній; у випадку, коли коефіцієнт кореляції менший за 0,33, зв'язок вважається слабким.

Таким чином, зв'язок між дебіторською заборгованістю і показником фінансової стійкості є істотним. Далі здійснимо дослідження кореляційного зв'язку між рівнем кредиторської заборгованості (X_1) та показником фінансової стійкості (Y) підприємства (таблиця 2.16.).

Таблиця 2.16.

Вплив кредиторської заборгованості на фінансову стійкість підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр.

Роки	Кредиторська заборгованість, тис.грн. X_1	Фінансова стійкість підприємства, пункт Y	$X_1 - \bar{X}_1$	$Y - \bar{Y}$	$(X_1 - \bar{X}_1) \cdot (Y - \bar{Y})$	$(X_1 - \bar{X}_1)^2$	$(Y - \bar{Y})^2$
2020	71049	0,189	-32545,8	-0,042	1366,92	1059229098	0,00176
2021	129829	0,187	26234,2	-0,044	-1154,30	688233250	0,00194
2022	101578	0,169	-2016,8	-0,062	125,04	4067482,24	0,00384
2023	107524	0,184	3929,2	-0,047	-184,67	15438612,6	0,00221
2024	107994	0,426	4399,2	0,195	857,84	19352960,6	0,03803
	$\bar{X}_1 = 103595$	$\bar{Y} = 0,231$	0	0	1010,83	1786321403	0,04778

Після проведених розрахунків у таблиці 2.16. визначаємо коефіцієнт кореляції між кредиторською заборгованістю та фінансовою стійкістю підприємства:

$$r = \frac{\sum (X - \bar{X}) \times (Y - \bar{Y})}{\sqrt{\sum (X - \bar{X})^2 \times \sum (Y - \bar{Y})^2}} = \frac{1010,83}{\sqrt{(1786321403 \times 0,04778)}} = \frac{1010,83}{9238,34} = 0,11$$

Відповідно, зв'язок між кредиторською заборгованістю та фінансовою стійкістю підприємства є достатньо слабким, відповідно вона не значно впливає на рівень фінансової стійкості підприємства

Далі здійснимо дослідження кореляційного зв'язку між рівнем власного оборотного капіталу (X_2) та показником фінансової стійкості (Y) підприємства (таблиця 2.17.).

Таблиця 2.17.

Вплив власного оборотного капіталу на фінансову стійкість підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр.

Роки	Власний оборотний капітал, тис.грн. X_2	Фінансова стійкість підприємства, пункт Y	$X_2 - \bar{X}_2$	$Y - \bar{Y}$	$\frac{(X_2 - \bar{X}_2) * (Y - \bar{Y})}{(Y - \bar{Y})}$	$(X_2 - \bar{X}_2)^2$	$(Y - \bar{Y})^2$
2020	3028	0,189	-10164,6	-0,042	426,91	103319093	0,00176
2021	-10917	0,187	-24109,6	-0,044	1060,82	581272812	0,00194
2022	16934	0,169	3741,4	-0,062	-231,97	13998074	0,00384
2023	-6880	0,184	-20072,6	-0,047	943,41	402909271	0,00221
2024	63798	0,426	50605,4	0,195	9868,05	2560906509	0,03803
	$\bar{X}_2 = 13192,6$	$\bar{Y} = 0,231$	0	0	12067,23	3662405759	0,04778

Після проведених розрахунків у таблиці 2.17. визначаємо коефіцієнт кореляції між власним оборотним капіталом та фінансовою стійкістю підприємства:

$$r = \frac{\sum (X - \bar{X}) \times (Y - \bar{Y})}{\sqrt{(\sum (X - \bar{X})^2) \times (\sum (Y - \bar{Y})^2)}} = \frac{12067,23}{\sqrt{(3662405759 \times 0,04778)}} = \frac{13395,86}{33228,32} = 0,4$$

Відповідно, зв'язок між власним оборотним капіталом та фінансовою стійкістю підприємства є достатньо слабким, відповідно даний показник не може значно впливати на фінансову стійкість підприємства.

Дослідимо зв'язок між короткостроковими кредитами комерційних банків та фінансовою стійкістю підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр. (таблиця 2.18.).

Після проведених розрахунків у таблиці 2.17. визначаємо коефіцієнт кореляції між короткостроковими кредитами банків та фінансовою стійкістю підприємства:

$$r = \frac{\sum (X - \bar{X}) \times (Y - \bar{Y})}{\sqrt{(\sum (X - \bar{X})^2) \times (\sum (Y - \bar{Y})^2)}} = \frac{-140,52}{\sqrt{(149040595 \times 0,04778)}} = \frac{-140,52}{2668,49} = -0,05$$

Відповідно, зв'язок між короткостроковими кредитами банків та фінансовою стійкістю підприємства є оберненим та незначним, відповідно даний показник не впливає на фінансову стійкість підприємства.

Таблиця 2.18.

Вплив короткострокових кредитів банків на фінансову стійкість підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр.

Роки	Короткострокові кредити банків, тис.грн. X_3	Фінансова стійкість підприємства, пункт Y	$X_3 - \bar{X}_3$	$Y - \bar{Y}$	$(X_3 - \bar{X}_3) \cdot (Y - \bar{Y})$	$(X_3 - \bar{X}_3)^2$	$(Y - \bar{Y})^2$
2020	34814	0,189	10622,6	-0,042	-446,15	112839631	0,00176
2021	22362	0,187	-1829,4	-0,044	80,49	3346704,36	0,00194
2022	19352	0,169	-4839,4	-0,062	300,04	23419792,4	0,00384
2023	21315	0,184	-2876,4	-0,047	135,19	8273676,96	0,00221
2024	23114	0,426	-1077,4	0,195	-210,09	1160790,76	0,03803
	$\bar{X}_3 = 24191,4$	$\bar{Y} = 0,231$	0	0	-140,52	149040595	0,04778

Узагальнені результати представимо у таблиці 2.19.

Таблиця 2.19.

Результати впливу чинників на фінансову стійкість підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 рр.

Показник	Значення r
Дебіторська заборгованість	0,97
Кредиторська заборгованість	0,11
Власний оборотний капітал	0,4
Короткострокові кредити банків	-0,05

Результати проведеного дослідження підтверджують, що дебіторська заборгованість є ключовим фактором, який безпосередньо впливає на фінансову стійкість ТОВ «КЕРАМЕЙЯ». Обчислений кореляційний коефіцієнт $r = 0,97$ свідчить про дуже сильний та стабільний взаємозв'язок між цими двома показниками, що практично демонструє, що будь-які зміни у структурі дебіторської заборгованості відображаються на здатності підприємства забезпечувати свою фінансову незалежність і стійкість.

Високий рівень кореляції означає, що збільшення дебіторської заборгованості зазвичай призводить до зниження фінансової стійкості підприємства. Це пояснюється тим, що більші обсяги заборгованості обмежують обігові кошти компанії, зменшують ліквідність і підвищують фінансові ризики, адже кошти, що повинні були б використовуватися для

розвитку, закупівлі матеріалів або розширення виробництва, фактично «заморожуються» в рахунках дебіторів. Навпаки, зменшення дебіторської заборгованості підвищує ефективність використання власних та позикових ресурсів, зменшує фінансове навантаження і покращує показники ліквідності та автономності підприємства.

Висновки, що впливають із кореляційного аналізу, дозволяють зробити такі практичні рекомендації для підвищення фінансової стійкості ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»:

1. **Оптимізація кредитної політики** – визначення більш жорстких умов надання відстрочок платежу, контроль строків погашення заборгованості.
2. **Моніторинг і аналіз дебіторів** – регулярне оцінювання платоспроможності контрагентів, щоб знизити ризик неповернення коштів.
3. **Впровадження систем стимулювання своєчасних платежів** – застосування бонусів або знижок для клієнтів, які виконують платежі вчасно.
4. **Забезпечення резервів під можливі ризики** – формування фінансових подушок або страхових фондів для покриття потенційних втрат через неплатоспроможність дебіторів.

Таким чином, управління дебіторською заборгованістю стає критично важливим інструментом підвищення фінансової стійкості підприємства, особливо в умовах воєнних дій і нестабільності економічного середовища. Зниження дебіторської заборгованості не лише зменшить ризики ліквідності, але й дозволить більш ефективно використовувати власний капітал та підвищити загальну автономність фінансової структури ТОВ «КЕРАМЕЙЯ».

2.3. Пропозиції щодо покращення фінансово-економічної стійкості підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»

Для зміцнення фінансової стійкості ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» необхідно вдосконалити стратегію формування власного капіталу та забезпечити

активізацію обігу грошових коштів. У звітний період підприємство наращувало як власний, так і залучений (позичений) капітал.

Основним напрямком підвищення ефективності управління капіталом є максимальне використання внутрішніх фінансових ресурсів, зокрема чистого прибутку та наявних амортизаційних відрахувань. Збільшення чистого прибутку можливе за рахунок підвищення ефективності використання власних фінансових ресурсів, зокрема через збільшення оборотності капіталу та рентабельності власного капіталу.

Фінансування за рахунок амортизаційних відрахувань може бути підвищене шляхом впровадження прискореної амортизації основних засобів. Залучення зовнішніх джерел фінансування, таких як емісія акцій, випуск облігацій або довгострокові банківські кредити, слід здійснювати з урахуванням вартості залученого капіталу. Підприємство повинно контролювати середньозважену вартість капіталу та уникати її необґрунтованого зростання. Оптимізація структури капіталу, що є важливою складовою фінансового управління, потребує ретельного аналізу.

Для вдосконалення структури капіталу слід розрахувати та проаналізувати показник фінансового левереджу, тобто співвідношення позик і зобов'язань до власного капіталу, що дозволяє збільшити інвестиції та прибуток. До цього можуть відноситися випуск облігацій, короткострокові позики або інші фінансові інструменти.

У умовах воєнного стану вплив фінансового левереджу на стійкість підприємства може бути двояким:

1. **Зростання ризику** – надмірне залучення позикових коштів збільшує фінансове навантаження, що може ускладнити обслуговування боргу у періоди нестабільності.

2. **Зменшення фінансової гнучкості** – високий левередж обмежує можливість оперативно реагувати на непередбачувані події, такі як військові конфлікти.

3. **Підвищена вразливість на ринках** – підприємства з великим фінансовим левереджем більш чутливі до негативних змін на фінансових ринках.

4. **Стратегічні інвестиційні можливості** – левередж може слугувати інструментом для вкладень у технології та обладнання, що актуально під час воєнного конфлікту.

5. **Обмеження доступу до фінансових ресурсів** – війна з Росією зумовила ускладнення доступу до капіталу та зростання його вартості, що підвищує ризики при значному левереджі.

Враховуючи зазначене, підприємству важливо дотримуватися балансу між використанням фінансового левереджу для інвестицій та збереженням фінансової стійкості, застосовуючи диверсифікацію джерел фінансування та ефективне управління ризиками.

Оптимальна структура капіталу підприємства визначається ефективним розподілом власних та позичених коштів, що забезпечує баланс між фінансовою рентабельністю та фінансовою стійкістю, а також сприяє максимізації ринкової вартості підприємства. При оптимізації структури капіталу необхідно враховувати особливості кожного його елемента.

Власний капітал ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» має низку переваг:

- його легко залучити, оскільки рішення про збільшення частки власного капіталу приймають внутрішні управлінці без додаткових погоджень;
- він характеризується високою рентабельністю, оскільки не потребує сплати відсотків за користування;
- сприяє зниженню ризику фінансової нестійкості та банкрутства.

Позиковий капітал, у свою чергу, дозволяє підприємству нарощувати фінансовий потенціал, забезпечує можливість розширеного відтворення та підвищує рентабельність власного капіталу. Проте він має і негативні сторони:

- складність залучення коштів, оскільки фінансування залежить від рішень кредиторів;
- необхідність надання гарантій, застав чи страхових полісів;
- зменшення прибутку через сплату відсотків;
- зниження фінансової стійкості та підвищення ризику банкрутства.

Таким чином, використання позикового капіталу разом із власним підвищує фінансовий потенціал підприємства та рентабельність власного капіталу, але водночас може зменшити фінансову стійкість через збільшення частки боргу та зниження коефіцієнта автономії.

В умовах війни підприємства мають доступ до державних та комерційних програм кредитування. Наприклад:

- Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%» дозволяє залучати капітал на пільгових умовах.
- ПАТ «ПУМБ» надає овердрафт «Легкий» до 2 млн грн для короткострокових потреб.
- ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» пропонує кредити під заставу майна на 12 місяців, переважно за програмою «5-7-9».
- ПАТ «Ощадбанк» та ПАТ «Альфабанк» пропонують широкий спектр кредитних продуктів для малого та середнього бізнесу, включаючи фінансування оборотного капіталу та придбання основних засобів, з термінами до 60 місяців та овердрафтом до 12 місяців.

Отже, ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» має змогу ефективно скористатися різними кредитними програмами для зниження витрат на залучення капіталу. У цьому контексті важливо оптимізувати структуру капіталу, що включає кілька етапів процесу, зображених на рис. 2.10.

При визначенні оптимальної структури капіталу використовується механізм фінансового левериджу. Ефект фінансового левериджу можна визначити у відповідності до поданої формули [12]:

$$\text{ЕФЛ} = (P_a - \text{BC}) * \text{ПК} / \text{ВК},$$

– де ЕФЛ – ефект фінансового левериджу (%); P_a – рівень рентабельності використання активів (%); BC – відсоткова ставка за кредит (%); ПК – сума позикового капіталу; ВК – сума власного капіталу.

– Відповідно, проведемо розрахунок ефекту фінансового левериджу для підприємства за звітний період (табл. 2.20.) і також визначимо ключові пріоритети у подальшому формуванні структури капіталу підприємства у перспективному періоді.

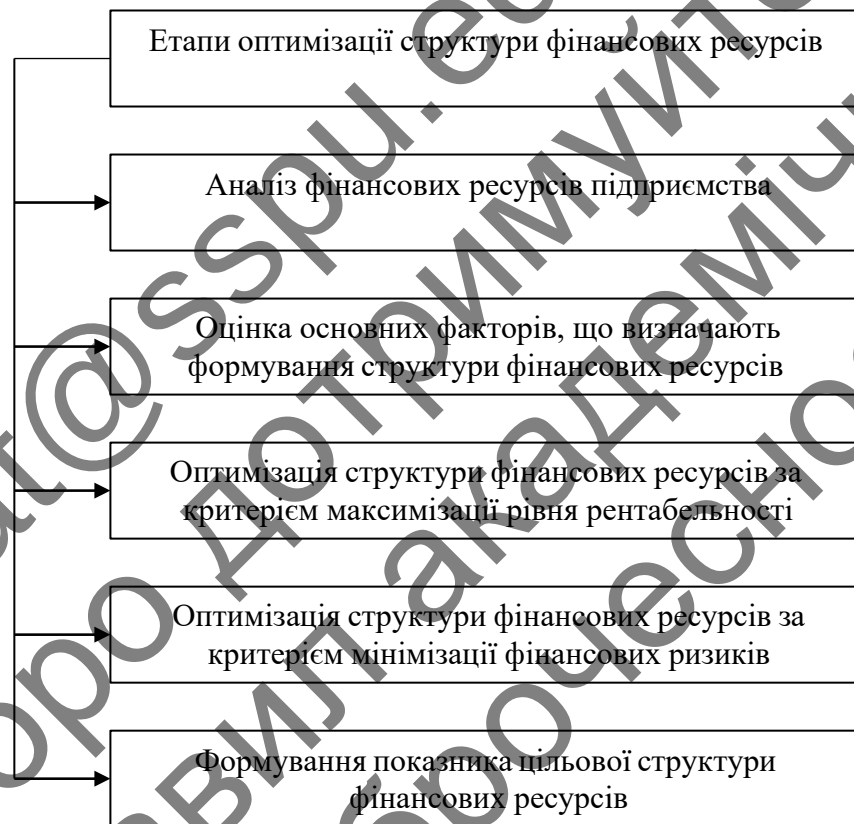

Рисунок 2.10. Процес оптимізації формування структури капіталу на підприємстві ТОВ «КЕРАМЕЙЯ»

Таблиця 2.20.

Розрахунок ефекту фінансового левериджу підприємства ТОВ
«КЕРАМЕЙЯ» за період 2020-2024 років

№	Показники	2020	2021	2022	2023	2024	2024- 2023	2024- 2020
1	Вартість активів, тис. грн.	117361	149181	147969	130638	219488	88850	102127
2	Чистий прибуток, тис. грн.	1201	5705	-2577	3163	65925	62762	64724
3	Вартість позикового капіталу, тис. грн.	95183	121337	122893	106554	125954	19400	30771
4	Вартість власного капіталу, тис. грн.	22178	27844	25076	24084	93534	69450	71356
5	Відсоткова ставка за кредит, %	21	22	22	24	24	0	3
6	Рентабельність активів (р.2 : р.1) x 100%	1,02	3,82	-1,74	2,42	30,04	27,61	29,01
7	Диференціал фінансового левериджу (р.6 - р.5)	-19,98	-18,18	-23,74	-21,58	6,04	27,61	26,01
8	Коефіцієнт фінансового левериджу (р.3 : р.4)	4,292	4,358	4,901	4,424	1,347	-3,078	-2,945
9	Ефект фінансового левериджу (р.7 * р.8)	-0,857	-0,792	-1,164	-0,955	0,081	1,036	0,939

Результати дослідження, представлені у таблиці 2.20, демонструють зростання рентабельності активів підприємства, що є ключовим показником для оцінки ефективності фінансового левериджу. Так, показник підвищився з 1,02% у 2020 році до 30,04% у 2024 році, що свідчить про раціональне та ефективне використання капіталу підприємством і створює базу для подальшого фінансування його господарської діяльності.

Збільшення власного капіталу призвело до зростання диференціалу фінансового левериджу. У період 2020–2023 рр. цей показник був негативним через домінування позикового капіталу, але у 2024 році його значення зросло на 6,04 пункти. Як наслідок, коефіцієнт фінансового левериджу знизився, а ефект фінансового левериджу підвищився з -0,857 пункту у 2020 році до 0,081 пункту у 2024 році. Загальний приріст показника за досліджуваний період склав 0,939 пункту, а за останні два роки – 1,036 пункту, що обумовлено позитивним значенням диференціалу левериджу, сформованим через перевищення ринкової відсоткової ставки над рентабельністю активів підприємства.

Підсумовуючи, слід зазначити, що зниження частки позикового капіталу в структурі пасивів сприяло значному приросту рентабельності активів. У стратегічній перспективі ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» варто зосереджуватися не на короткострокових банківських кредитах, а на ефективному використанні власного оборотного капіталу.

Крім того, необхідно приділяти увагу вдосконаленню обігу грошових коштів та формуванню оптимальної структури капіталу. Це є ключовим елементом фінансової стратегії підприємства, що забезпечує стабільну операційну діяльність, підтримку необхідних обсягів виробництва та раціональне поєднання власних і позикових фінансових ресурсів.

Висновок до розділу 2

За результатами дослідження, представленого у другому розділі кваліфікаційної роботи, можна зробити наступні висновки: Об'єктом дослідження було підприємство ТОВ «КЕРАМЕЙЯ», що займається виробництвом будівельних матеріалів. Аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності свідчить про позитивні зміни, зумовлені зростанням обсягів виробництва та реалізації продукції, підвищенням продуктивності праці та фондovіддачі основного капіталу, збільшенням фінансових результатів діяльності — валового та чистого прибутку, прибутку від операційної діяльності, а також приростом показників рентабельності. Водночас спостерігається збільшення собівартості та матеріальних витрат, зростання дебіторської та кредиторської заборгованості, а також збитковість підприємства у 2020 році.

Експрес-аналіз фінансового стану за період 2020–2024 рр. показав зростання майже всіх показників — фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та рентабельності, що свідчить про стійкий фінансовий стан ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» та його значний потенціал розвитку у найближчій перспективі. Коефіцієнтний аналіз демонструє позитивні тенденції: зростання власного капіталу, підвищення його маневреності, зменшення частки довгострокових позик та підвищення фінансової автономії. Незважаючи на те, що ключові показники дещо нижчі за нормативні значення, спостерігається приріст запасу фінансової стійкості, що дає підстави для оптимістичного прогнозу.

Тривимірна інтегральна модель оцінки фінансової стійкості засвідчила проблеми з покриттям витрат на формування запасів у 2020–2022 рр., коли тип фінансової стійкості був четвертим (неплатоспроможність). Завдяки впровадженню заходів покращення фінансового стану ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» вдалося перейти до нестійкого (передкризового) типу стійкості у 2023 році та до абсолютної фінансової стійкості у 2024 році.

Кореляційний аналіз показав сильний взаємозв'язок між дебіторською заборгованістю та фінансовою стійкістю підприємства ($r = 0,97$), що підкреслює необхідність уважного управління цим показником для забезпечення зростання фінансової стійкості у стратегічному періоді.

Управління ризиками є ключовим фактором підтримки фінансової стабільності. Для зниження ризику погіршення фінансової стійкості ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» підприємство реалізує чотири основні заходи: уникнення ризику, мінімізацію його наслідків, розподіл ризику та встановлення лімітів на ризикові операції. Зменшення дебіторської заборгованості, у тому числі шляхом використання факторингу, також сприяє підвищенню фінансової стійкості.

Оптимізація структури капіталу є важливим напрямом підвищення ефективності фінансового управління. Дослідження показують, що зменшення частки позикового капіталу призводить до підвищення рентабельності активів. У перспективі підприємству доцільно обмежити використання короткострокових банківських кредитів та зосередитися на накопиченні та раціональному розпорядженні власним капіталом для подальшого зміцнення фінансової стійкості.

ВИСНОВОК

Фінансова стійкість підприємства є ключовим елементом його економічної стабільності, конкурентоспроможності та ефективності функціонування. Вона визначає здатність компанії підтримувати баланс між наявними ресурсами та зобов'язаннями, забезпечувати платоспроможність та оптимальне використання активів навіть у складних умовах ринку, включно з кризовими ситуаціями та воєнними конфліктами. Формування та підтримка фінансової стійкості базується на комплексному управлінні фінансовими ресурсами, що передбачає стратегічне планування, контроль витрат, оптимізацію структури капіталу, раціональне використання запасів та активне управління дебіторською заборгованістю.

Об'єктом дослідження у роботі стало підприємство ТОВ «КЕРАМЕЙЯ», яке здійснює виробництво будівельних матеріалів. Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за період 2020–2024 рр. засвідчив позитивні зміни, зумовлені ростом обсягів виробництва та реалізації продукції, підвищенням продуктивності праці, ефективності використання основного капіталу та фінансових результатів діяльності – валового, чистого та операційного прибутку. Показники рентабельності підприємства також демонструють сталу тенденцію до зростання, що свідчить про покращення ефективності використання наявних фінансових ресурсів.

Водночас дослідження показало наявність певних проблем, характерних для перших років аналізованого періоду: у 2020 році підприємство зазнало збитків, спостерігалось збільшення собівартості продукції та матеріальних витрат, а також зростання дебіторської та кредиторської заборгованості. Ці фактори негативно впливали на фінансову стійкість і вимагали впровадження заходів щодо стабілізації господарської діяльності.

Експрес-аналіз фінансового стану підприємства продемонстрував позитивну динаміку практично всіх ключових показників: зростання фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та рентабельності. Коефіцієнтний аналіз засвідчив збільшення власного капіталу, підвищення його маневреності, зменшення частки довгострокових позик та посилення фінансової автономії підприємства. Незважаючи на те, що окремі показники залишаються дещо нижчими за нормативні значення, загальний приріст запасу фінансової стійкості дозволяє прогнозувати подальше зростання фінансової стабільності.

Застосування тривимірної інтегральної моделі оцінки фінансової стійкості виявило проблеми з покриттям витрат на формування запасів у 2020–2022 рр., коли підприємство знаходилося у стані неплатоспроможності. Однак завдяки реалізації комплексу заходів щодо покращення фінансового стану у 2023 році підприємство перейшло до передкризового типу фінансової стійкості, а у 2024 році досягнуто абсолютної фінансової стабільності.

Кореляційний аналіз підтвердив сильний взаємозв'язок між дебіторською заборгованістю та фінансовою стійкістю підприємства ($r = 0,97$), що свідчить про необхідність активного управління дебіторською заборгованістю для підтримки стабільного фінансового стану та зростання фінансової стійкості в стратегічному періоді. Зменшення дебіторської заборгованості, зокрема через використання факторингових інструментів, дозволяє ефективно мобілізувати оборотні кошти та підвищити фінансову автономію підприємства.

Управління ризиками є важливим елементом забезпечення стабільної діяльності підприємства, особливо в умовах воєнного конфлікту. Для мінімізації негативного впливу ризиків на фінансову стійкість підприємства застосовуються чотири основні підходи: уникнення ризику, мінімізація його наслідків, розподіл ризику та встановлення лімітів на ризикові операції. Впровадження системи внутрішнього страхування та превентивних заходів

дозволяє швидко реагувати на фінансові загрози та зміцнювати загальну стабільність підприємства.

Особливу увагу у дослідженні приділено оптимізації структури капіталу, яка є одним із ключових напрямів підвищення ефективності фінансового управління. Зменшення частки позикового капіталу сприяє підвищенню рентабельності активів, зменшенню фінансового тиску та ризику банкрутства. У стратегічній перспективі для ТОВ «КЕРАМЕЙЯ» доцільно обмежити використання короткострокових банківських кредитів та спрямувати зусилля на накопичення та раціональне використання власного капіталу, що створює основу для стабільного розвитку та довгострокового зростання.

Таким чином, комплексне управління фінансовими ресурсами, ефективне регулювання дебіторської та кредиторської заборгованості, оптимізація структури капіталу та системне управління ризиками формують надійну основу фінансової стійкості підприємства ТОВ «КЕРАМЕЙЯ». Це дозволяє забезпечити стабільну операційну діяльність, зміцнювати конкурентні позиції на ринку, підвищувати ефективність господарської діяльності та створювати сприятливі умови для стратегічного розвитку підприємства навіть в умовах кризових та воєнних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабаєв В. Ю., Гальченко І. О. Управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Теорія та практика державного управління*. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2017. № 2. С. 203–209.
2. Багрова І. В., Макєєва Н. С. Визначення оптимального обсягу дебіторської заборгованості. *Економічний вісник НГУ*. Ніжин: НДУ імені М. Гоголя, 2015. № 4. С. 30–40.
3. Бегун С. І. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: статистична оцінка. *Економічний часопис СНУ імені Лесі Українки*. Луцьк: СНУ імені Лесі Українки, 2020. № 3 (23). С. 168–176.
4. Бегун С. І. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2023. № 2. С. 36–42.
5. Боярко І. М. Оптимізація дебіторської заборгованості підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. Київ, 2018. № 9. С. 19–25.
6. Бугай В. З., Головка Н. О. Управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. Київ, 2017. С. 60–63.
6. Варічева Р. В. Аналіз оптимальності структури власного капіталу акціонерних товариств: проблеми та перспективи. *Вісник соціально-економічних досліджень*. Харків: Харківський національний економічний університет, 2015. № 4 (47). С. 155–176.
7. Варналій З. С. Зміцнення фінансової безпеки України в умовах воєнного стану та повоєнний період. *Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах воєнного стану: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. С. 103–104.
8. Варналій З. С., Бондаренко С. М. Фінансова безпека підприємств

України в умовах війни та повоєнного відновлення. *Економічний вісник університету*. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2023. Вип. № 56. С. 106–113.

9. Винник Т. М., Константюк Н. І. Інформаційні процеси в сфері управління фінансами підприємств в умовах невизначеності. *Нарощування фінансово-економічного потенціалу суб'єктів економічних відносин як основа розвитку територіально-господарських систем*: монографія. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2021. С. 99–103.

10. Гаркуша Н. М., Сідорова Т. О., Руденко І. В. Аналіз фінансової стійкості підприємства як засіб попередження його банкрутства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2013. Вип. 1(1). С. 19–23.

11. Готра В. В., Ріпич В. В., Дячок А. В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. *Економіка і суспільство*. Луцьк: СЛУ імені Лесі Українки, 2017. № 8. С. 219–223.

12. Гоцуляк С. М. Методи управління дебіторською заборгованістю. *Вісник соціально-економічних досліджень*. Одеса: Одеський національний економічний університет, Вип. 18, 2016. С. 69–74.

13. Гребенюк Н. О. Динамічний аналіз фінансової стійкості підприємств. *Теорія та практика державного управління*. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2017. Вип. 3. С. 316–322.

14. Грушевицька А. Б. Особливості оцінки фінансової стійкості підприємства та напрями її забезпечення. *Вісник Хмельницького національного університету*. Хмельницький, 2015. № 2. С. 276–280.

15. Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт*. Київ, 2015. № 10. С. 52–58.

16. Дуда С., Палько В. Узагальнення методичних підходів до оптимізації структури капіталу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. Львів: Національний лісотехнічний університет України, 2014. Вип.

24.2. С. 227–233.

17. Кальна Т. А. Прийоми фінансового аналізу: переваги та недоліки. *Економічний аналіз*. Київ: Київський національний економічний університет, 2014. Т. 15(2). С. 13–18.

18. Камінська Н. П., Гришина Л. О. Механізм управління дебіторською заборгованістю. URL: [//www.ev.nuos.edu.ua/en/content/](http://www.ev.nuos.edu.ua/en/content/).

19. Карп'як Я. С., Ріжко Л. І. Факторинг як інструмент вирішення фінансових проблем підприємства. *Вісник Нац. ун-ту «Львів. політехніка»*. Львів, 2017. № 647. С. 70–74.

20. Катренко Л. А. Охорона праці: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2013. 496 с.

21. Кемарська Л. Г., Дідик І. В., Федько Н. Ю. Оцінка фінансової стійкості ПАТ «ДНПРОАЗОТ». *Економіка та суспільство*. Дніпро, 2017. Вип. 10. С. 748–753.

22. Кнейслер О. В., Налукова Н. І. Теоретико-прагматичні підходи до оцінки фінансової стійкості суб'єктів господарювання. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. Острог, 2017. № 4(32). С. 45–50.

23. Ковальчук Н. О., Руснак Т. В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Львів, 2016. Вип. 11. С. 368–371.

24. Ковтуненко Ю. В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. Київ, 2016. № 8/2. С. 40–41.

25. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. Київ, 2022. № 43. С. 77–81.

26. Костирко Л. А. Формування кредитної політики підприємств в ринкових умовах. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. Харків, 2018. № 23 (II). С. 35–43.

27. Кремень В. М., Щепетков С. Я. Оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. Київ, 2016. № 1 (115). С. 107–115.
28. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Нормативно-критеріальне забезпечення діагностики фінансового стану підприємства. *Фінанси України*. Київ, 2018. № 8. С. 105–114.
29. Куцай Н. С., Демчук В. О. Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства. *Modern Economics*. Київ, 2021. № 25. С. 92–97.
30. Левицький В. В. Оптимальні підходи аналізу фінансової стійкості підприємств. *Наукові записки*. Львів, 2014. Випуск 12. С. 61–65.
31. Лучков О. І. Визначення оптимального розміру дебіторської заборгованості. *Актуальні проблеми економіки*. Київ, 2015. № 1. С. 22–27.
32. Любінська О. Вплив релокації на конкурентні переваги підприємства. *Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем»*. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2023. 147 с.
33. Міняйленко І., Носенко О. Особливості оптимізації структури капіталу підприємств агропромислового комплексу. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/311.pdf>
34. Ногіна С., Корж А. Оцінка фінансової стійкості підприємств на прикладі металургійної галузі. *Економічний аналіз*. Дніпро, 2014. Вип. 11. Частина 2. С. 363–367.
35. Офіційний веб-сайт Асоціації українських банків. URL: <http://www.aub.com>.
36. Поддєрьогін А. М., Наумова Л. Ю. Фінансова стійкість підприємств в економіці України: монографія. К.: КНЕУ, 2016. 184 с.
37. Приймак І. І. Стратегічний аналіз фінансової стійкості підприємства. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі*. Харків, 2014. № 3 (19). С. 55–68.

38. Левицький В. В. Методи оцінки фінансової стійкості підприємства. *Наукові записки Національного університету «Львівська політехніка»*. Львів, 2016. Вип. 14. С. 45–52.
39. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Фінансовий аналіз підприємств: сучасні підходи. *Фінанси України*. Київ, 2019. № 5. С. 78–85.
40. Костирко Л. А. Ризики та управління фінансовою стійкістю підприємства. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. Харків, 2019. № 28 (II). С. 12–20.
41. Гребенюк Н. О. Динаміка фінансової стійкості підприємств в умовах нестабільної економіки. *Теорія та практика державного управління*. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2018. Вип. 5. С. 202–210.
42. Бегун С. І. Прогнозування фінансового стану підприємства. *Економічний часопис СХУ імені Лесі Українки*. Луцьк, 2021. № 4 (28). С. 89–96.
43. Варналій З. С., Бондаренко С. М. Методи підвищення фінансової безпеки підприємства. *Економічний вісник університету*. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2022. Вип. № 54. С. 112–120.
44. Гаркуша Н. М., Сідорова Т. О. Аналіз фінансового стану підприємства як основа його стабільності. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2015. Вип. 2(3). С. 33–40.
45. Гоцуляк С. М. Методи управління дебіторською заборгованістю на підприємстві. *Вісник соціально-економічних досліджень*. Одеса: Одеський національний економічний університет, 2017. Вип. 21. С. 101–108.
46. Дуда С., Палько В. Оптимізація капіталу підприємства: методичний підхід. *Науковий вісник НЛТУ України*. Львів: Національний лісотехнічний університет України, 2015. Вип. 25. С. 144–150.
47. Міняйленко І., Носенко О. Фінансовий аналіз підприємств

агропромислового

комплексу.

URL:

<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/311.pdf>.

48. Ногіна С., Корж А. Аналіз фінансової стійкості металургійних підприємств України. *Економічний аналіз*. Дніпро, 2014. Вип. 11, Ч. 2. С. 363–367.

49. Поддєрьогін А. М., Наумова Л. Ю. Фінансова стійкість підприємств в економіці України: монографія. К.: КНЕУ, 2016. 184 с.

fizmat@sspi.edu.ua
суворо дотримуйтесь
правил академічної
доброочесності

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Історія підприємства «Керамейя» по роках

Рік	Характеристика
1	2
2007	Керамейя отримала інвестиції від американського фонду прямих інвестицій Horizon Capital, в максимально стислі терміни, - всього через місяць з моменту представлення бізнес-плану. Horizon Capital вже мав досвід співпраці з командою Івана Телюшенка, тому був готовий довіряти йому знову. За своєю суттю, Horizon Capital - управляюча компанія, яка займається інвестиціями у компанії із середнім рівнем капіталізації, високим потенціалом зростання і прибутковості. Початок будівельних робіт. У травні 2007 року почалося будівництво першої лінії по виробництву клінкерної керамічної цегли. Протягом одного року завод був запущений в дію. Налагодити виробництво таких обсягів цегли в такий короткий час до цього вдавалося не багатьом. Паралельно з будівництвом промислових потужностей були зареєстровані торгова марка «Керамейя» і товарні знаки майбутньої продуктової лінійки: ТМ «КлінКерам», ТМ «БрукКерам», ТМ «ТеплоКерам» і ТМ «ДахКерам».
2008	У квітні 2008 року підприємство випустило свою першу партію продукції. Для виходу на повну виробничу потужність - 30 мільйонів штук цегли на рік, - заводу треба було всього два місяці. Для освоєння випуску клінкеру в трьох кольорних гамах: червоною, жовтою і коричневою - всього чотири місяці. І це теж рекорд. Слід врахувати, що виробничі лінії ТОВ Керамейя оснащені сучасним обладнанням відомих виробників технологічних ліній, а обпалювальна піч, має довжину 212 метрів і сама по собі є виробничою пам'яткою, займаючи по довжині друге місце в Європі.
2009	За 2009 рік Керамейя встигла пройти дистанцію, яку інші підприємства не можуть подолати і за п'ять років. Підприємство успішно завершило сертифікацію в системі держав Євросоюзу, отримавши Сертифікат системи контролю виробництва; вийшло на експортні ринки Казахстану та Литви; освоїло технології флеш-випалу (отримання клінкеру різних кольорних відтінків), рустикацією (додання лицьовій поверхні цегли рельєфу) і торкретування (присипки поверхні цегли кам'яною крихтою), а головне - всупереч глобальній кризі - розширило свою присутність на ринку, збільшило обсяги продажів, домоглося збільшення попиту на український клінкер.
2010	Напочатку 2010 Керамейя отримала Сертифікат системи управління якістю ISO 9001: 2009. Питанням якості на підприємстві приділяється велика увага, вся продукція проходить перевірки в акредитованих лабораторіях. Асортиментна лінійка Керамейї пододала рубіж у 100 різновидів клінкерної цегли. У планах підприємства освоєння нової ринкової ніші - клінкерної керамічної бруківки, тому навесні було розпочато будівництво виробничої лінії «БрукКерам».
2011	У липні 2011 року на виробничій лінії БрукКерам вийшла перша партія клінкерної керамічної бруківки - продукції, яку не виготовляв жоден завод на пострадянському просторі. Також, в 2011 році Керамейї вдалося отримати кредит у розмірі \$ 10 млн. На збільшення виробничих потужностей від Європейського Банку Реконструкції та Розвитку. Це дозволило в серпні розпочати будівництво другої лінії з виробництва клінкерної керамічної цегли КлінКерам, тим самим посилити провідні позиції компанії в сегменті клінкеру в Україні та СНД. У 2011 році ТОВ Керамейя стало Призером 16-го Українського національного конкурсу якості в номінації «Малі та середні підприємства», а також Лауреатом Міжнародного турніру з якості країн Центральної та Східної Європи.
2012	У 2012 році ТОВ Керамейя стало одним з учасників «Всеукраїнського союзу виробників будматеріалів», а також членом Клубу лідерів якості країн Центральної та Східної Європи і отримало відповідні Сертифікати. Наприкінці осені 2012 року ТОВ Керамейя було запрошено до участі у Всеукраїнській програмі захисту прав споживачів «Лідер якості будівельних матеріалів». Організаторами програми виступили «Всеукраїнський Союз виробників будматеріалів» разом з Асоціацією «Укрінтерстандарт» та Всеукраїнська громадська організація «Союз споживачів України». За результатами участі - компанії Керамейя було присвоєно знак «Висока якість - чесна ціна» і вручено дипломи Програми. 2012 приніс компанії перемогу в національному етапі ТОВ Керамейя зайняло

	«1-е» місце в рамках проведення Міжнародного економічного рейтингу «Ліга Кращих» (в масштабах України серед великих підприємств з кількістю працівників від 101 до 500) за напрямом «Виробництво цегли, черепиці та інших будівельних виробів з випаленої глини». Значні трудові досягнення ТОВ Керамейя були відзначені оргкомітетом Національного Бізнес-рейтингу за результатами опрацьованих статистичних даних за 2011-2012 рр. В кінці 2012 року на підприємстві була проведена стратегічна сесія з українськими дистриб'юторами. В даному заході взяли участь керівники 30 кращих компаній по просуванню продукції КлінКерам і БрукКерам, які спільно з топ-менеджментом підприємства підвели підсумки співпраці в 2012 році, намітили стратегічні плани.
2013	5 вересня 2013 року компанія Керамейя запустила універсальну лінію КлінКерам II з виробництва клінкерної керамічної цегли ТМ «КлінКерам» і великоформатних поризованих керамічних блоків «ТеплоКерам». Виробнича потужність лінії - 30 млн.шт. на рік цегли або 60 млн. шт. на рік блоків. Виробництвом освоєні і гідно доповнили існуючу асортиментну лінійку такі нові продукти, які можуть бути виготовлені за індивідуальним замовленням: накривки на стовпчики і огорожі, повнотілі фасонні вироби, клінкерні щаблі й плитка до них. ТОВ Керамейя стало Переможцем Національного етапу Конкурсу на здобуття Премії Співдружності Незалежних Держав за досягнення у сфері якості продукції та послуг в 2012-2013 рр.
2014	20 червня 2014 вийшла перша партія великоформатного керамічного блоку ТМ «ТеплоКерам». Протягом року фахівцями підприємства були розроблені і впроваджені такі нові продукції ТМ «КлінКерам»: Магма Топаз 23, Магма Топаз 43, Магма Топаз 53, Онікс 83, Магма Корал. Розроблено новий рельєф №5 і випущена продукція Рубін 5. Проведено численні випробування і отримана партія сірої цегли: Агат Темний і Агат Світлий, а також розроблена рецептура для темно-вишневої цегли, яка вийшла під назвою Гранат. У грудні 2014 року на підприємстві була проведена стратегічна сесія на якій команда Керамейї переглянула «Політику в сфері якості», були актуалізовані і оновлені місія, візія, девіз і принципи компанії, намічені стратегічні плани.
2015	У 2015 році під ТМ «ТеплоКерам» ТОВ Керамейя випустило поризований керамічний блок 2,12 НФ з низкою суттєвих переваг над іншими аналогічними продуктами на ринку. Продукція підприємства була презентована на кращих міжнародних будівельних виставках в Німеччині, Польщі, Литві, Молдові, Казахстані та Україні. За результатами роботи в 2014 році були нагороджені дипломами та премійовані такі дистриб'ютори: МКТ7 ПП, Фасад ТОВ, Суми- СЕВ ТОВ, ЛАВІСС Фірма ТОВ, Грандіс ТОВ, Еталонавтосервіс ТОВ, Еліткерам ТОВ, БЛОК ТРЕЙД ТОВ, Керамік ПП, Кисельов Олег Вікторович ФОП, Building Invest Company TOO, ІП Табенова Ж.Д., АлдіГрад ТОВ, Центрметалснаб ТОВ, Poliprime SRL. Виробництвом освоєна нова продукція - цегла під імітацію soft-mud, розширена лінійка офактурених поверхонь клінкеру. Підприємство значно зменшило споживання природного газу за рахунок впровадження енергозберігаючих технологій і переходу на твердопаливні котли. Компанією Керамейя був розроблений новий багатомовний сайт, який став основним засобом комунікації між заводом і споживачем не тільки в Україні, але і у всіх країнах світу.
2016	2016 року сертифіковано систему управління якістю згідно вимог міжнародного стандарту ISO 9001:2015 та ISO 14001:2015. ТОВ «Керамейя» відкриває нове представництво у Польщі. В 2016 році Керамейя відзначила свій перший серйозний ювілей – 10 років з дати заснування. В травні 2016 року ТОВ «Керамейя» отримала сертифікат про те, що продукція ТМ «РетроКерам» відповідає вимогам ДСТУ БВ 2.7-61:2008 «Будівельні матеріали. Цегла та камені керамічні рядові і лицьові. Технічні умови» (EN 771-1:2003, NEQ). Навесні 2016 року продуктова лінійка ТОВ «Керамейя» поповнилася новими видами продукції – чорною цеглою, чорною та сірою бруківкою.
2017	В 2017 році асортиментна лінійка поповнилася новою продукцією – подовженою цеглою Long Format, Німецьким та Чеським форматами. Вся цегла відповідає вимогам нормативно-технічної документації, згідно ДСТУ, а також гармонізованим стандартам ЄС - EN 771-1:2011+ A1:20015. 2017 року ТОВ «Керамейя» успішно пройшла наглядний аудит та підтвердила

	відповідність системи менеджменту міжнародним стандартам ISO 9001:2015 та ISO 14001:2015. На церемонії вручення «Соціального Оскару» ТОВ «Керамейя» стала Дипломантом у номінації «Соціальні інновації бізнес-організацій».
2018	Асортиментна лінійка поповнилася цеглою з новими видами торкрету (присипки). Так перші партії вийшли на основі цегли серії Магма і отримали назву Рустика Топаз 65 і Рустика Діабаз 95. Цього ж року було реалізовано найбільшу кількість бруківки на один об'єкт – майже 500 000 шт - для заощення головної площі у м. Чернігів, територія під бруккування склала 10 000 м². Проведено День відкритих дверей для дітей працівників. Метою заходу було ознайомлення дітей з діяльністю підприємства, щоб вони наочно побачили та розуміли, чим їхні батьки займаються щодня на роботі. Керамейя бере участь у Міжнародному Саміті мерів. Підприємство на церемонії «Соціальний Оскар СумДУ» стає переможцем у номінації «Соціально-відповідальний бізнес». З'являються перші готові об'єкти з нашої продукції в Європі: в Чехії, . м. Плзень, де було використано цеглу Рубін Чеського формату, та в Польщі, м. Лодзь – заможена територія бруківкою Рубін.
2019	В 2019 році розширено асортиментну лінійку клінкерної цегли та бруківки. З'явилась нова серія цегли Рустика з ангобом (Графіт6, Сапфір6, Рутіл6, Гранат6, Смарагд6, Травертин6, Хризотил6). З'явився новий типорозмір бруківки ПВ200/65, ПВ200/45, ПВ200/40. До асортименту продукції "ТеплоКерам" додався крупноформатний блок 11,6НФ

fizmat@sspu.edu.ua
суворо дотримуйтесь
правил академічної
доброчесності

fizmat@sspu.edu.ua
суворо дотримуйтесь
правил академічної
добросовісності